

SSNU
ESPAIS OBERTS

SIMPOSI SÒL NO URBANITZABLE
www.simposisnu.com

VERSIÓ MAIG 2017

ÍNDEX

0. INTRODUCCIÓ	3
1. ESTRUCTURA DEL SIMPOSI	4
1.1. JORNADA I - BLOC "ACTIVITATS I ALLÒ CONSTRUÏT"	4
1.2. JORNADA II – BLOC "PAISATGE"	6
1.3. JORNADA III –BLOC "REFLEXIONS".....	7
2. REFLEXIONSEXTRETES DE LES PONÈNCIES PRESENTADES	9
2.1. JORNADA 1 - FIGUERES : ACTIVITATS I ALLÒ CONSTRUÏT	9
2.1.1. MATI	9
2.1.2. TARDA.....	11
2.2. JORNADA 2 –OLOT : PAISATGE.....	13
2.2.1. MATÍ	13
2.2.2. TARDA	16
2.3. JORNADA 3 - GIRONA: REFLEXIONS	18
2.3.1. MATÍ	18
2.3.2. TARDA	20
3. REFLEXIONS EXTRETES DE LES COMUNICACIONS	25
3.1. COMUNICACIONS SOBRE ACTIVITATS I ALLÒ CONSTRUÏT.....	25
3.2. COMUNICACIONS SOBRE PAISATGE.....	32
4. CONCLUSIONS DE CARÀCTER GENERAL	39
4.1. CONSIDERACIONS GENERALS	39
4.2. PRINCIPIS RECTORS.....	41
4.2.1. PRINCIPI DE SOSTENIBILITAT	41
4.2.2. PRINCIPI DE DRET A LA CULTURA I PROTECCIÓ DEL PAISATGE.....	41
4.2.3. PRINCIPI DE LA FUNCIÓ SOCIAL DE LA PROPIETAT	42
4.2.4. PRINCIPI DE DISTRIBUCIÓ - REPARTIMENT	42
4.3. PROPOSTES I RECOMANACIONS.....	42
A. PAISATGE - PATRIMONI	42
B. EDIFICACIONS I ACTIVITATS	44

C.	PLANIFICACIÓ TERRITORIAL I URBANÍSTICA	45
D.	GESTIÓ	48
5.	INFORMACIÓ COMPLEMENTARIA	51
5.1.	PROGRAMA DE LES JORNADES	51
5.1.1.	JORNADA I - "ACTIVITATS I ALLÒ CONSTRUÏT" – 7 OCT - FIGUERES	51
5.1.2.	JORNADA II - "PAISATGE" – 14 OCTUBRE - OLOT	53
5.1.3.	JORNADA III - "REFLEXIONS" – 21 OCTUBRE - GIRONA	54
5.2.	DOCUMENTACIÓ DEL SIMPOSISSNU	56
5.3.	ORGANITZACIÓ I COL·LABORACIONS	56
5.3.1.	ORGANITZACIÓ	56
5.3.2.	COL·LABORADORS	56
5.3.3.	PATROCIONADORS	57

0. INTRODUCCIÓ

La Demarcació de Girona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, en el marc del Congrés d'Arquitectura 2016, va organitzar, el passat mes d'octubre, un Simposi sobre Sòl No Urbanitzable amb l'objectiu de reflexionar sobre el territori que configura el sistema d'espais oberts i trobar noves mirades entorn a l'ordenació d'aquest tipus de sòl i al paisatge.

La decisió de realitzar aquest **simposisnu** va sorgir de l'interès per les transformacions que s'estan produint en la nostra societat i que estan provocant un canvi de paradigma, fet que ens va portar a la convicció de que era oportú crear un espai de reflexió entorn al conjunt d'aspectes relacionats amb el sòl no urbanitzable.

En aquest context, es volia incidir sobre aspectes estructurals que afecten al 94% del territori català i sobre els valors del paisatge. Volíem entrar, amb el detall que fóssim capaços, en temes d'ordenació, edificació i activitats, i intervenció en el paisatge, però també parlar de sensacions, sentiments i emocions, amb la voluntat de reflexionar, analitzar i debatre, formular noves preguntes i donar finalment alguna resposta a les noves demandes i problemàtiques sorgides del context social actual en l'àmbit territorial del conjunt d'espais oberts de Catalunya.

Coneixedors de l'immens univers que configura el sistema d'espais oberts ens vàrem proposar obrir diferents debats sobre aspectes relacionats directament amb aquests espais i fer-ho des de les diferents mirades que giren a l'entorn de la pràctica de l'urbanisme i l'arquitectura. sense la pretensió d'abastar la totalitat d'aquest univers. Així vàrem decidir organitzar el **simposisnu** sobre tres blocs temàtics: activitats, patrimoni edificat i paisatge, amb el convenciment que aquests diàlegs ens portarien, com així ha estat, a altres temes directament relacionats que són per si mateixos mereixedors de nous fòrums de debat.

Les ponències i comunicacions han obert finestres a aquest univers i resten com a aportacions del **simposisnu** al debat territorial, si bé a l'hora de reunir les conclusions finals ens hem centrat en construir diferents eixos de reflexió que ens permetin significar situacions, recollir recomanacions i ordenar algunes propostes de cara a accions futures.

1. ESTRUCTURA DEL SIMPOSI

Tal i com s'ha comentat a l'introducció, el simposi estava dividit en tres blocs temàtics principals repartits en tres jornades que es van desenvolupar en dies i ciutats diferents:

JORNADA I – Figueres	Bloc “Activitats i Allò Construït”	7	Octubre
JORNADA II–	Bloc “Paisatge”	14 Octubre	Olot
JORNADA III -	Bloc “Reflexions”	21 Octubre	Girona

Tot i que els blocs son temàtics, la gestió del planejament, la normativa urbanística i el marc legal estan presents al llarg de totes jornades, doncs son uns elements molt importants en aquest tipus de sòl.

A continuació, passem a descriure el contingut d'aquests blocs/jornades.

1.1. JORNADA I - BLOC “ACTIVITATS I ALLÒ CONSTRUÏT”

Aquest bloc “**Activitats i Allò construït**”, es centra en la relació que establim entre allò edificat i les noves i velles activitats que es puguin implantar en el SNU i generar nous actius socials, ambientals, paisatgístics i econòmics..

S'ha organitzat amb la voluntat de reflexionar i aportar arguments i propostes que ens ajudin a aconseguir que les intervencions en els espais oberts garanteixin, a més de la preservació de la matriu biofísica i ambiental, posar en valor el paisatge: “**construir paisatge, no edificar territori**”.

A través de les ponències del matí del simposi, es van tractar des d'aspectes genèrics i conceptuals de **la natura**, la transformació, l'artificialització, sobre la protecció, la solidesa dels paisatges antics o la relació de l'home amb l'entorn...; passant per **l'evolució territorial**, els resultat d'aquesta evolució i en **nous usos per activar i posar en valor el paisatge**...i per últim, **la intervenció**, la concreció del projecte o de l'actuació concreta sobre els espais oberts.

Es va decidir anomenar aquesta primera jornada “activitats i allò construït”, perquè en un territori tan antropitzat com el nostre, ple d'artefactes destinats a tot tipus d'usos no compatibles amb els urbans, es fa cada cop més evident, que la legislació és bàsica per la protecció mediambiental i per trobar l'equilibri entre les necessitats humanes i la sostenibilitat. Però és a partir del reconeixement del funcionament ambiental del territori, de la seva història i transformacions, de les traces rebudes... que es pot procedir a superposar l'artefacte urbanístic, les noves intervencions. Per això, també creiem en la capacitat d'un bon projecte, ja sigui en una intervenció paisatgística,

agrícola, d'enginyeria, forestal, arquitectònica..., per aconseguir una bona implantació d'aquella activitat o construcció.

Per una banda, els espais oberts, es caracteritzen pels usos agrícoles i ramaders, per l'explotació de recursos naturals i pel paisatge "natural". Aquests usos tenen uns requeriments i uns impactes canviants en el temps. Els magatzems agrícoles o les naus per la ramaderia, els habitatges i construccions relacionades amb aquestes activitats, avui, deixen una empremta gran en els paisatges on s'implanten.

En general, són les activitats econòmiques impròpies del camp les que causen un major impacte (i sembla que la demanda va creixent): instal·lacions pels serveis públics o per la producció d'energia, infraestructures, plantes de tractament de residus, abocadors, càmpings, cellers, hípiques, espais lúdics, circuits de motocròs, camps de golf, parcs edítics..., són activitats admeses en sòl no urbanitzable per la legislació vigent i, potser la llista s'haurà d'ampliar amb altres de noves que generin actiu i nous valors.

Per altra banda, ens hauríem de plantejar com intervenir en allò construït, què fer amb les construccions sense ús que es mantenen només per ser reutilitzades en un futur incert; en paisatges amb molta pressió com són les carreteres amb els marges replets de construccions abandonades; els espais de transició urbans, el paisatge del turisme o el sòl reservat pel creixement de pobles i ciutats, desendreçat i receptor de moltes activitats a precari.

Els requeriments de les activitats econòmiques en sòl no urbanitzable basats en models de continu creixement, són compatibles amb el desenvolupament urbanístic sostenible?

És possible, amb l'actual pressió humana, la utilització racional del territori conjuminant el creixement i la preservació dels recursos naturals, valors paisatgístics, arqueològics, històrics i culturals, a fi de garantir la qualitat de vida de les generacions presents i futures?

En el sòl no urbanitzable i molt especialment, quan s'hi han d'ubicar noves activitats i construccions, cal distingir entre diferents morfologies del territori: agrícola, forestal o costaner. És per això, que les regles del joc no són, ni han de ser les mateixes, en funció de la unitat de paisatge que estem analitzant: hi ha espais per la contemplació que ens aporten aquest efecte màgic que té la natura en benefici de la nostra qualitat de vida i d'altres, que han de tenir un paper més productiu. No deixa la mateixa empremta un camí forestal al Parc natural del Cap de Creus que en una zona boscosa. No és el mateix parlar d'una activitat al Delta de l'Ebre o a la Cerdanya. Ni té el mateix impacte una instal·lació a la Plana de l'Empordà que a la Garrotxa.

En aquesta jornada vam intentar analitzar com es situen en el territori aquestes activitats i la seva dispersió, perquè el sòl és finit i no acostumem a substituir, ans al contrari, anem sumant artefactes.

A partir d'aquí, sorgeixen varies preguntes...Es poden justificar les activitats econòmiques en SNU, només pels beneficis que donen? Estem limitant el creixement econòmic per excessiva protecció territorial? Són suficients els límits actuals per salvaguardar el territori? Hi ha la sensació que ha baixat la nostra qualitat de vida, el nostre nivell de satisfacció pel que fa al gaudi dels espais oberts?

Al llarg de la jornada es va qüestionar si la gestió del sòl no urbanitzable ha de ser competència exclusiva dels ajuntaments i Generalitat o fora bo buscar-ne d'altres lligades a la morfologia del territori.

L'objectiu d'aquesta i les altres jornades era aportar idees a incorporar a la Llei del Territori en redacció, perquè creiem que l'urbanisme i la projectació arquitectònica i paisatgística han d'ajudar a trobar la manera de disposar correctament les activitats econòmiques en els espais oberts i resoldre els impactes negatius d'activitats abandonades i ruïnoses. En benefici de tots.

1.2. JORNADA II – BLOC “PAISATGE”

A la segona jornada, es va tractar el bloc “**Paisatge**”, on es va explorar el “valor de la mirada en relació al paisatge” reflexionant sobre criteris i estratègies per a la seva interpretació, protecció i/o conservació, i per la seva utilització com a valor social intangible.

Ens interessava debatre a l'entorn de l'idea que el paisatge requereix d'intenció en la mirada en tant que es el resultat perceptible de sentiments i emocions que interactuen entre la matriu biofísica del territori i les complexes i diverses relacions que generen les activitats humanes. Es posà en evidència la gran complexitat que representa el fet que totes les mirades conviuen en el temps, avançant tant ràpidament que alteren anteriors processos basats en la pausada sedimentació de les idees relacionades amb l'evolució territorial i el paisatge associat.

Es va dialogar sobre la tendència actual de les regulacions d'ordre específicament paisatgístic que van des d'una hiperprotecció grotesca, produïda per diferents reaccions social a la crisi territorial, fins a la voluntat de fixar aquells elements, paratges o pautes paisatgístiques d'especial valor patrimonial que propiciïn una evolució del paisatge harmònica amb l'evolució de la sensibilitat social.

Des d'una mirada implicada amb el paisatge, que no imposada, es va proposar que s'abordessin en el **simposisnu** els processos d'actuació i d'intervenció, de l'escala territorial a l'escala local, del Pla al Projecte, aportant criteris i recomanacions que finalment ens permetin formular-nos les noves preguntes que les transformacions que s'estan produint en la nostra societat ens reclamen.

1.3. JORNADA III –BLOC “REFLEXIONS”

Finalment, a la tercera jornada “**Reflexions**” es va dedicar a recollir idees i reflexions de caràcter general sobre el sòl no urbanitzable, obrint un debat sobre el que havien estat les dues jornades anteriors i pronunciant-se sobre unes primeres conclusions.

Hem parlat i discutit moltes vegades sobre el sòl no urbanitzable, sobre el propi nom i sobre com s'ha de regular i gestionar aquest “sòl rústic” o aquests “espais oberts”, posant en valor la importància cabdal que té la seva preservació mediambiental i ecològica, cosa que ens ha portat a un cert consens en establir com a prioritària la “preservació i protecció” dels espais oberts, i de reservar aquest “medi rural” per als usos propis de l'agricultura, la ramaderia i l'explotació dels recursos naturals.

Sense obviar la importància que continua tenint el debat sobre la preservació dels valors ambientals i sobre quina ha d'esser la gestió que s'ha de dur a terme en el medi rural, la reflexió que voldríem obrir a partir de les dos jornades anteriors i aquesta de clausura, es el d'enquibir aquest debat en el context social actual i el futur que obre la societat de les TIC, i si l'àmbit rural pot oferir o permetre noves oportunitats a gent jove o emprenedors que poden donar nova vida a àmbits rurals o a edificacions en desús.

Una reflexió sobre la possible evolució de les activitats futures que es poden produir en el “medi rural”. Per una banda com actuar en edificacions existents en desús, edificis industrials, granges, o altres edificis fora d'us, que s'haurien d'aprofitar o en algun cas enderrocar, ... i per altra, la possibilitat d'enquibir activitats artesanals, artístiques, i fins i tot activitats professionals o productives que les noves tecnologies permeten portar a terme lluny de les àrees urbanes.

Es possible donar cabuda a noves activitats i a nous emprenedors sense posar en qüestió el model de “preservació i protecció” dels espais oberts?, i son aquestes compatibles amb els usos prioritari de l'agricultura, la ramaderia, o els recursos naturals?

En segon lloc, les activitats humanes que es desenvolupen en aquest “medi rural” son les que van conformant aquest paisatge que percebem en constant evolució. Si

considerem el paisatge com el resultat de l'activitat humana en constant renovació, quins son els paisatge que estem creant? Siguin quines siguin les activitats que considerem aptes, ... quina es la transformació o el "paisatge" que es va conformant? Granges, naus i edificacions agrícoles, o altres activitats dins el sòl no urbanitzable s'han de subjectar a unes mínimes regles de conformació del nou paisatge, o de preservació del paisatge del seu entorn o d'integració en el mateix?

Així com la legislació i el planejament urbanístic han incorporat en gran manera les demandes ambientals, no seria el moment d'integrar plenament també el paisatge en la planificació urbanística local?

Però quins paisatges i com intervenir? A més de la integració de les noves activitats en el paisatge del seu entorn, es possible determinar o incorporar també la "preservació de les visuals dels paisatges" que més valorem, o la "preservació de les façanes" dels pobles, l'arranjament de les entrades als pobles i ciutats, la integració dins d'un paisatge menys àrid dels nous àmbits comercials o industrials, la reordenació del paisatge dels espais periurbans, ...etc.

Si intentem regular la intervenció en el paisatge, no seria l'hora també d'intervenir i restaurar les "ferides" ja existents? L'adequació del paisatge de les instal·lacions i andròmines situades a l'entorn de les carreteres, la integració visual i paisatgística de les antigues "urbanitzacions" amb un tractament cromàtic i de revegetació, o l'arranjament de tantes petites dissonàncies que et trobes al llarg de qualsevol carretera?

Així, doncs, en un "medi rural" tan colonitzat i antropitzat com el nostre en el que intervenen molts actors, tindríem eines i consens per a la regulació o construcció dels nous paisatges?. Que considerem acceptable o quins paisatges malmesos s'haurien de restaurar? Que es necessitaria per incidir en aquesta transversalitat d'activitats i interessos, sobretot en l'escala local on es concentra l'experiència física real i directa del paisatge que tots percebem.

2. REFLEXIONSEXTRETES DE LES PONÈNCIES PRESENTADES

La ponències presentades i les taules rodones relacionades es poden consultar a la web www.simposisnu.com.

A continuació es presenten les reflexions extretes de les aportacions dels diferents ponents que expressen els seus punts de vista en relació als temes desenvolupats en les respectives presentacions, i de la taula rodona posterior.

2.1. JORNADA 1 - FIGUERES : ACTIVITATS I ALLÒCONSTRUÏT

2.1.1. MATI

Quim Español

“Natura i Simulacre”

- a) Pèrdua de la natura misteriosa que creiem immutable
- b) Existeix una hiperprotecció grotesca del SNU produïda per diferents reaccions socials a la crisi territorial
- c) L'artificialització de la natura és conseqüència de la sobreexplotació i la sobreprotecció
- d) La pèrdua de les funcions ancestrals de les edificacions en el SNU porta a un ruralisme impostor
- e) La mixtificació actual es presagi de la distància cada vegada més gran entre home i realitat, entre home i entorn, que fa desaparèixer l'experiència enèrgica de la cultura.
- f) El paisatgisme a gran escala no pot recuperar aspectes que configuraren la bellesa que prenem com a referència: la unitat en el detall i tumult en el conjunt, parsimònia i mètode , actuació sistemàtica al llarg del temps. No es poden reproduir les causes que motivaren la bellesa malmesa.
- g) Sovint s'actua sobre les conseqüències dels desperfectes i no sobre les causes de la ruïna del territori, fet que porta a decorar averies.
- h) La clau d'una aproximació efectiva al SNU hauria de ser una profunda cultura del territori i una manera diferent de residir la terra que no fos depredadora.

Francesc Muñoz

“El sòl no urbanitzable en l'era de la urbanització regional dispersa: del camp urbanitzat als paisatges productius”

- a) L'agrobanalització existent presenta un balanç cultural negatiu

- b) La societat s'allunya cada vegada més dels processos que donen lloc als subjectes que consumeix i de les situacions de les que s'envolten
- c) El SNU no es pot deslligar de l'evolució territorial que ha conformat "la urbanització regional dispersa"
- d) La dispersió de la urbanització acaba urbanitzant el camp
- e) La màxima intensitat urbana ja no es troba, només, a les vores i perifèries de les metròpolis
- f) Estem absorbint múltiples processos de refuncionalització de terrenys estratègics públics en el SNU (militars, infraestructures de comunicacions)
- g) L'impacte de la crisi econòmica es molt sever en el SNU i el paisatge
- h) Del valor residual al valor estratègic: presència regional dels nous dispositius d'oci, equipaments i serveis en el SNU
- i) Plantejar les possibilitats que ofereixen nous usos per a activar els SNU en termes de "paisatge productiu"
- j) Cercar clústers d'estratègies per a usos futurs en un repensat SNU en que es valoren les dimensions econòmica, ambiental social i cultural dels nous projectes
- k) Cal cercar noves propostes de paisatges d'experiències, o corredors patrimonials ordinaris, que generen una nova narrativa que projecti el patrimoni cap a el futur.
- l) Combinar intervenció amb gestió, lectures paisatgístiques i patrimonials, fer latents els valors que encara tenim, formaran l'agenda territorial del futur.

Manuel Ruisanchez

"Reflexions sobre el sòl no urbanitzable. El projecte del lloc"

- a) El nom de SNU es del tot inadequat per a explicar una realitat molt complexa d'un sistema de processos dinàmics i evolutius
- b) Cal valorar els riscos que provenen del canvi climàtic i incorporar-los en les disciplines projectuals
- c) Es necessari acotar les actuacions de construcció de paisatge i concretar-les mirades sintètiques que fan el paisatge i s'ha d'expressar en els projectes
- d) Interessar-se pel valor renovable del sòl agrícola i pels valors de reutilització dels sòls no renovables
- e) Reconèixer els potencials de les accions de remeiació que recuperen espais recreant noves formes i usos
- f) Preguntar-se quines són les imatges culturals de les formes del paisatge, que respongui a les nostres realitats i capacitats
- g) Establir noves línies de tensió entre l'urbà i el rural: memòria dels llocs, infraestructures verdes, intervencions simbòliques.

TAULA RODONA

Anna Barceló (AB), Quim Espanyol (QE), Francesc Muñoz(FM) i Manel Ruisanchez (MR)

1. Cal cercar una relació intel·ligent entre els projectes i les vocacions del lloc, que recullen les memòries del lloc i els records. (MR)
2. Cal reconstruir les estructures en xarxa que relaciones els espais urbans i els no urbanitzables. (QE)
3. Si ha desaparegut la memòria del gran paisatge ha desaparegut la seva capacitat significativa, la capacitat de percebre el paisatge com a obra d'art. (QE)
4. Utilitzem sovint "pròtesis de memòria" en la construcció de nous paisatge, i caldria recuperar la memòria del paisatge patrimonial. (FM)
5. Avançar en el concepte de les infraestructures verdes cap les infraestructures paisatgístiques. (FM)
6. Es important entendre les Infraestructures verdes com a proposta de relació social. (MR)
7. Necessitat d'intervenir en refer i rehabilitar els paisatges destruïts propers a les entrades dels assentaments urbans i en urbanitzacions existent de gran impacte visual. (EC)
8. L'augment del terciari, divers en les seves tipologies, que no hi cab als sols urbans i que es situa en el SNU, evidencia la manca de previsió dels planejaments d'aquesta nova realitat i qüestiona la qualitat dels projectes. (QE + MR)
9. Projectem arquitectures autistes que no tenen res a veure amb el context a on s'implanten.(QE).
10. Cada generació s'ha de replantejar la relació cultural amb el paisatge. (FM).
11. Costa conciliar la importància de la memòria construïda amb la protecció del paisatge (Club Med al Cap de Creus). (FM)
12. Tenim una mirada molt urbana del SNU i falta la perspectiva dels que vien al lloc en el conjunt del territori rural. (MC)

2.1.2. TARDA

Martí Franch

"El projecte de la vora"

- a) Repensar els valors que fixem en els anàlisis del paisatge
- b) El paisatge ha de ser considerat com a una infraestructura, no com un decorat
- c) Necessitat de prestar una atenció especial a projectar i gestionar la vora com a una prioritat per a als assentaments urbans i el territori en general

- d) Conveniència de canviar el nom amb el que ens referim al parlar del territori no ocupat per assentaments humans mes o menys complexos.
- e) Reivindicar una manera de fer projectes “baratos” que permetin socialitzar el trànsit pel paisatge

Bernat Llauradó Auquer

“Paisatge i urbanisme als micropobles a la Catalunya del s.XXI”

- a) Reformular la planificació urbanística dels micropobles (municipis de menys de 500 habitants) en base a protegir i preservar la matriu territorial (paisatge i patrimoni) en el desenvolupament urbanístics dels mateixos, amb un major coneixement del planejament territorial i de les directrius del paisatge
- b) Procurar per una major transversalitat entre disciplines i major control i seguiment per part de l'administració
- c) Reforçar l'obligatorietat dels EIIIP en tot tipus de planejament als micropobles i necessitat d'elaborar catàlegs de façanes urbanes amb valor paisatgístic, i de guies i recomanacions per a l'integració paisatgística al planejament

Jose Gonzalez Baschwitz

“Alternatives pel patrimoni construït en el sòl rústic: abandó o perversió”

- a) Diferenciar els usos propis del SNU (no lligats necessàriament a les edificacions) dels associats al patrimoni construït, i en aquests casos facilitar la permissivitat d'usos en funció e n funció de les característiques objectives de cada edificació, evitant la discrecionalitat
- b) Revisar les directrius de contingut existents (no tramitades ni aprovades) que s'apliquen en la redacció dels catàlegs de masies i cases rurals i que afecten a criteris per acceptar la reconstrucció de ruïnes, ampliacions de les edificacions i densitats.
- c) Establir criteris reguladors per alternatives d'usos no incompatibles amb el SNU com l'agrupació d'habitatges, usos professionals, artesanals o empresarials.
- d) Necessitat de simplificar les tramitacions dels expedients d'intervenció sobre el patrimoni construït

Lluís Auquer

“La tragèdia d'un riu. Contrastar la capacitat creadora de la naturalesa en enfront de la capacitat transformadora i destructiva, sobre aquesta, de l'home”

- a) Tornar a recuperar ecosistemes de ribera del Baix Ter pel seu valor ambiental, paisatgístic i social.

Montserrat Nogués

“Recuperant patrimoni, intervenció a la masia de “Can Calau””

- a) Les administracions haurien de donar més facilitat per a la recuperació de les edificacions en SNU.
- b) Les intervencions haurien d'orientar-se en base a recomanacions sobre l'arquitectura tradicional.
- c) Caldria prioritzar l'interès de les actuacions de rehabilitació i reconstrucció.
- d) Els projectes arquitectònics han de reforçar els valors de la integració.

Guillem Moliner

“Tot furgant la terra”

- a) Inexistència d'un manual per treballar en sòl no urbanitzable, i per tant, en cada situació, el projectista s'ha d'adaptar com pot.
- b) Tant en sòl urbà com en sòl rústic el paisatge construït l'hem adequat a l'activitat humana en el territori. En el cas del sòl urbà, es tracta d'un paisatge propi que ens hem construït nosaltres. En canvi, en sòl rústic allò construït s'adapta al lloc, el transforma i l'adequa. Aquesta adequació és el que fa entrar en relació allò que és més salvatge amb allò que és més domèstic, aquelles dues parts i és aquí on l'activitat humana, on quan els arquitectes construeixen el que fan és domesticar l'entorn: el bosc es transforma en jardí.
- c) El sòl no urbanitzable allà on pateix més és en l'espai limítrof, en el perímetre, en la relació amb la ciutat i amb aquella part més humana i urbana.
- d) Pel que fa a la recuperació d'edificacions, no s'ha de pretendre ni reconstruir ni restaurar ni reproduir ni s'ha d'intentar fer un tipus de construcció que impliqui seguir un manual de construcció tradicional, el que és interessant és reinterpretar la construcció per suggerir el caràcter tradicional d'aquesta.

2.2. JORNADA 2 –OLOT : PAISATGE

2.2.1. MATÍ

Antoni Luna

“Paisatges implicats”

- a) Introduir en el debat sobre les transformacions del territori i la categorització entre espais urbanitzables i no urbanitzables una nova variable: la perspectiva subjectiva i emocional sobre el territori que vincula a les persones amb el relat i significat dels espais oberts.

- b) La divisió del territori entre urbà i rural no permet categoritzar també a una societat cada vegada mes complexa que ocupa aquests territoris i a les persones que viuen en ell.
- c) Algunes edificacions en SNU configuren espais híbrids que no son urbans però tampoc són el que es considera rurals, a on es pot fer usos diferents als propis del seu entorn i donen nou sentit al lloc i noves formes de relacionar-se amb el territori
- d) En una nova etapa del desenvolupament humà on la informació i la connectivitat són fonamentals, els conceptes d'aïllament i de connectivitat tenen més a veure amb el nivell d'afluència econòmica o el nivell educatiu que amb l'espai geogràfic que ocupen.
- e) Les noves tecnologies de comunicació obren noves relacions espacials i noves jerarquies territorials.
- f) Les noves formes de l'economia i de l'organització del territori porten a l'abandó de grans espais i a l'hora obren noves possibilitats per a la reutilització de les estructures que s'abandonen.

Juli Esteban

"El paisatge des del planejament territorial"

- a) El planejament territorial i les polítiques de paisatge son dues línies d'actuació pública, intensament relacionades, que posen una atenció prioritària en el sòl no urbanitzat,
- b) Des de la perspectiva del planejament territorial de Catalunya el paisatge apareix de tres maneres diferents: com a clau per a un diagnòstic sintètic de la realitat territorial, com objecte de les pròpies determinacions del pla, i com a repte metodològic pel que fa a l'establiment de directrius específiques per al paisatge.

Pere Sala

"Paisatges latents. Aportacions de l'Observatori del Paisatge de Catalunya"

- a) Davant la manca de comprensió i de planificació del SNU a casa nostra que ha comportat l'absència d'un model clar i suggeridor per al futur d'uns espais que contenen valors intrínsecs propis, cal rellegir i repensar els nostres paisatges i la manera de tractar. los.
- b) Cal traspasar les directrius de paisatge que conté el planejament territorial a l'escala local, de forma clara i comprensible, en forma de criteris i recomanacions i no tant per regulacions normatives.
- c) El planejament urbanístic municipal i sectorial ha d'incloure des de l'inici del seu procés de concreció el valor intangible del paisatge.

- d) Cal elaborar una cartografia del paisatge acompanyada de directrius a partir dels objectius de qualitat paisatgística dels catàlegs de paisatge.
- e) Reforçar el valor del paisatge històric de Catalunya
- f) Impulsar les Cartes del paisatge com a instruments de concertació a escala supramunicipal entre administracions, societat civil i actors locals
- g) Potenciar que els EIIIP concretin a l'escala del pla o projecte les premisses respecte al paisatge contingudes als plans territorials, les directrius de paisatge, i els catàlegs i cartes de paisatge.
- h) Potenciar la governança i la cooperació ciutadana que contribueixen a enfortir el sentiment de bé comú en relació als paisatges de la vida quotidiana.

TAULA RODONA

Xavier Canosa (XC), Antoni Luna (AL), Juli Esteban (JE), Pere Sala (PS) i Joan Hugas (JH)

1. Necessitat de "mapaitzar" els valors i components del paisatge
2. Continuar la feina endegada en la reflexió territorial i el paisatge
3. Elaborar directrius generals de paisatge a Catalunya (JE)
4. Cal difondre el coneixement que s'ha elaborat sobre com intervenir en el paisatge (JE)
5. Fer l'esforç d'identificar valors de paisatge a escala local (PS)
6. Elaborar catàlegs de carreteres escèniques – paisatgístiques (JH)
7. Falta una llei de camins que els conservi i protegeixi (JH)
8. Caldria que el planejament general planifiqués el paisatge i no sobrecarregar-nos amb nous plans de paisatge
9. Els plans específics de paisatge han de respondre a estratègies concretes en territoris concrets (PS)
10. El planejament territorial i urbanístic han de relacionar les dinàmiques que presenten els riscos naturals i d'incendis amb el paisatge
11. Que passaria si el SNU apte per a edificar tingues un aprofitament urbanístic (sostre edificable) que fers caure l'actual pressió sobre els espais oberts ?
12. Els plans territorial són un pacte social que fixen condicions en els usos del territori i les edificacions vinculades. (XC)
13. Es lamentable el divorci existent entre la planificació territorial i del paisatge i les planificacions sectorials de carreteres, especialment en la xarxa de segon i tercer nivell (AA)
14. Patim una sobreprotecció normativa en temes hidrològics, que es molt discutible tècnicament, i que dona resultats d'infraestructures no integrades en el territori (JH)

15. Les disciplines que s'ocupen de les infraestructures de mobilitat hauran d'integrar les directrius territorial i de paisatge en les seves actuacions (JE)
16. Si es vols assolir els reptes climàtics en matèria de generació d'energia, això suposa una ocupació de SNU en les noves plantes que ens obliga a replantejar-nos aquest repte (MP)
17. Possibilitar projectes de recuperació i gestió del patrimoni existent, que actualment es troben amb moltes dificultats normatives
18. Caldria una planificació urgent del territori agrari que permeti una aproximació entre aquesta i la planificació territorial (JE)
19. Cal possibilitar activitats en SNU que tenen a veure amb noves tendències lligades a la innovació (AL)

2.2.2. TARDA

Jordi Bellmunt

"Nous camins dels paisatgisme contemporani"

- a) Incorporar l'ecologia com a concepte de disseny de paisatge
- b) El requisit essencial de la contemporaneïtat per a els nous projectes de disseny de paisatge es que aquests desenvolupin la dimensió social de les propostes.
- c) Cal actuar per a la recuperació social de la propietat del paisatge
- d) Cal reinventar mecanismes de participació, col·laboració i ús, en els projectes de disseny de paisatge
- e) Valorització de les noves tecnologies als models convencionals de creació
- f) Necessitat d'incorporar la nova generació de propostes de "mapeado" del paisatge

Xavier Carceller

"Els plans especials dels espais naturals protegits de Catalunya. Balanç, problemàtiques i reptes"

- a) Revisar la mínima capacitat actual de gestió (atribucions i mitjans) dels òrgans responsables dels espais naturals protegits.
- b) Coordinar les determinacions entre els planejaments sotmesos a l'actual escala de jerarquies: concurrències de zonificacions i de solapaments de règims normatius diferents.
- c) Corregir les actuals dificultats d'articulació, en ordre de prevalença, entre els plans i les activitats sectorials.
- d) Evitar les rigideses excessives en el planejament centrant el contingut en els aspectes estratègics, estructurals i permanents de l'ordenació dels espais i

paral·lelament, disposar d'instruments complementaris mes flexibles adreçats a la gestió i a l'establiment de regulacions de caràcter temporal.

- e) Superar els enfocaments estrictament normatius
- f) Necessària adaptació metodològica i de continguts per a la planificació dels espais de la xarxa Natura 2000
- g) Reforçar la integració del paisatge en els plantejaments metodològics

Marta Serra Permanyer (CICLICA) i Jordi Calbetó Aldomà (CAVAA)

“Reptes d'intervenció en els espais hortícoles: comunitat, cicle de l'aigua i materialitat”

- a) Proposen una arquitectura tranquil·la i meditada, vinculada al lloc on es situa, que no només ens parla dels materials amb que esta feta, sinó també dels ritmes, esperit i somnis intangibles de les vides de les persones.
- b) Es descriu la importància del procés participatiu que tot i ser llarg i complexe és un dels motius de l'èxit del desenvolupament del projecte.
- c) Es important que els usuaris es facin seu el projecte i que s'acabi reconeguent com un espai d'identitat del poble.
- d) La capacitat d'introduir més d'un ús/activitat en el projecte, que acaba convertint-se en un espai funcional d'horta i alhora en passeig públic pel poble.

Miquel Batlle i Michele Orliac

“Entre el SI i el NO”

- a) Actuar sobre el paisatge ha de ser el resultat d'una trobada feliç entre l'artifici i la natura

Joan Falgueras

“Creació de paisatge al darrer terç del segle XIX. Lliçons de l'optimisme tecnològic”

- a) Cal tornar a mirar el paisatge cultural amb tan pocs apriorismes com sigui possible i exigir-nos major rigor a l'hora de cartografiar i valorar les plantacions, infraestructures i artefactes construïts, que a diferents escales palesen les traces del treball sobre formes de la terra i de les aigües.
- b) Cal entendre el dinamisme històric en transformació i no pas el fixat en l'aparença actual, i entendre que aquestes infraestructures són matriu generadora de noves intervencions, allunades de falsos mimetismes.

2.3. JORNADA 3 - GIRONA: REFLEXIONS

2.3.1. MATÍ

Joaquim Nadal

“Una mirada al territori”

- a) No hi ha ni pot haver una política de paisatge si no hi ha una política territorial.
- b) Els Plans territorials dona coherència i estructura al conjunt dels espais oberts.
- c) La pèrdua d'entitat del SNU te relació amb la consolidació de la “ciutat del camp”
- d) Cal entendre els conjunt dels espais oberts com un tot, com un únic sistema territorial
- e) La situació dels sols periurbans són d'indicadors de la situació actual dels sistemes urbans
- f) Cal combatre el mite de la naturalització i reconèixer la petjada pròpia sobre el territori
- g) Hem de resoldre les pressions de les ciutats sobre els espais oberts que ja foment par del seu sistema urbà.
- h) Les noves tecnologies agràries demanden una nova mirada sobre les intervencions als espais oberts
- i) La protecció del SNU sense població vinculada, fixada, no es solució per a conservació dels sòls agraris, forestals o ramaders, i la qualitat del paisatge

Joana Barceló

“El paisatge, el fil prim que lliga el relat del pla territorial de Menorca”

- a) El paisatge es una senya d'identitat i un patrimoni de la societat que el crea i el viu, i un recurs en la mesura que ofereix a la societat uns valors ambientals i estètics reclamats pel seu gaudiment
- b) Si a l'ordenació del territori li correspon una adequada gestió del paisatge, una intel·ligent gestió del paisatge es una garantia de bona planificació del territori.
- c) Regular i gestionar el paisatge depèn d'una adequada regulació dels usos en les diferents categories del SNU, dels patrons constructius en el sòl urbà i dels foment i suport a una gestió sostenible dels recursos
- d) Cal procurar per que les normes siguin poques, clares i participades.
- e) El paisatge com a cristal·litzador de decisions sobre l'ordenació del territori

Enric Batlle

“Urbanitzable o no urbanitzable? Ecologia, Lleure i Producció”

- a) Com hem de regular les diferències entre el sòl urbà que li agradaria ser natura i el SNU que cada vegada és més ciutat?
- b) Cal interessar-se per connectar els espais públics urbans (carrers, places i parcs) amb els parcs metropolitans i amb els espais agrícoles i naturals encara existents
- c) Cal escollir un dels dos camins possibles per als nostres territoris agrícoles, o la modernització i tecnificació per fer-los realment productius encara que axó signifiqui la modificació de la seva imatge actual, o l'establiment de formules de custòdia que ens permetin compatibilitzar el manteniment real de les agricultures tradicionals que ha conformat aquests paisatges amb el seu ús per al lleure dels ciutadans.
- d) La matriu ecològica metropolitana es un sistema que ha de tenir simultàniament valors ambientals i socials i que ajuda a resoldre la correcta relació entre els teixits urbans i els espais oberts.
- e) Plantejar la metròpoli des de la força del sistema d'espais oberts pot ser l'objectiu complementari perfecte per a qualsevol tipus d'actuació de reforma o creixement
- f) Podem compatibilitzar la producció en els paisatges agrícoles metropolitans amb la utilització pública del sistema d'espais oberts de les nostres ciutats.
- g) Cal una gestió concertada dels espais agrícoles entre la propietat i l'administració enfocada cap a la valorització dels terrenys i l'equilibri entre els diferents serveis ecosistèmics que els espais oberts subministren.
- h) Tenim la capacitat de crear nous paisatges, a partir d'una actitud d'una actitud projectual clara i mentalment moderna, que estiguin construïts en concordança amb les lleis ecològiques, que estiguin pactats socialment i que també siguin bells.
- i) Hem d'avançar cap a la possibilitat de d'establir processos que en permetin guanyar espais naturals a qualsevol racó del territori, inclosos aquells que estan absolutament degradats.
- j) Les vores no han de ser només línies administratives que regulen la situació urbanística de cada ona, sinó que poden ser llocs projectats, amb caràcter i contingut, l'estratègia que estableix la relació correcta entre els teixits urbans i els espais oberts.

TAULA RODONA MATÍ

Esteve Corominas (EC), Joaquim Nadal (JN), Joana Barceló (JB) i Enric Batlle (EB)

- a) La protecció del sistema d'espais oberts a de plantejar-se en àmbits globals que s'interrelacionen. (JN)
- b) La planificació de l'espai obert, que es únic i complexa, reclama regles, poques i clares, que persegueixen objectius també clars i pactats amb els ciutadans. (JB)
- c) Cal tenir clar el futur de l'espai que es projecte. (EB)
- d) El paisatge es percepció i per tant es canviant. (JB)
- e) El paisatge no es una qüestió epidèmica, i ha de ser el centre de les actuacions en el territori. (EB)
- f) Ha d'haver una subordinació jeràrquica entre la planificació territorial i el paisatge. (JN)
- g) Hem d'aprendre noves formes de relacionar-nos amb la natura i plantejar-nos eines com les de "acceleració de la natura. (EB)
- h) Moltes de les actuacions que s'han fet des de la discrecionalitat i arbitrarietat en els últims anys, en dies d'ara es delictiva. (JN)

2.3.2. TARDA

Agustí Serra

"Marc d'actuació en els espais oberts"

- a) La llei d'urbanisme de Catalunya de referència és la del 2002 i vista en la actualitat resulta un bon referent, especialment, en quan a sòl no urbanitzable ja que es van prendre una sèrie de mesures i accions força coherents i valentes respecte el parc edificatori en aquesta classe de sòl. Fins a l'any 2002, en snu s'edificava molt i amb tot tipus d'ús i amb la introducció d'aquesta llei és va restringir aquestes actuacions. Va apostar per recuperar el patrimoni construït al nostre país –masies i cases rurals-, mitjançant els plans especials.
- b) A partir del 2002, ha sigut una tragèdia, ja que pràcticament cada any fins a l'actualitat ha aparegut una nova actuació o modificació legislativa en el camp de l'urbanisme, bé sigui a nivell territorial o estatal. Per aquest motiu, actualment, el marc legislatiu regulador es d'una gran complexitat. La llei de territori té la voluntat millorar aquesta situació, que preténrefondre les legislacions de territori, urbanisme i paisatge.
- c) La dinàmica de tramitació de Plans Especials de Catàlegs de Masies i Cases Rurals (PECMC) ha estat relativament considerable –tot i que no s'arriba al 50% dels municipis-, però contenen moltes dificultats, contradiccions i interpretacions, que han acabat patint l'administració local.

- d) Un 93,96% del territori català està classificat com a snu, d'aquests, 66,8% son espais naturals protegits. S'han identificat gairebé 500.000 d'edificacions de qualsevol tipus en snu de tota Catalunya, que ocupen 7.464 ha i significa que hi ha 16 edificacions/km² de mitjana amb una ocupació mitjana per edificació de 152 m². Sortosament aquestes edificacions es concentren a les planes, a prop de les ciutats i/o carreteres.
- e) Els expedients referents al snu representen el 38% dels expedients tramitats en comissions d'urbanisme. Aquests expedients van tenir una punta al 2008, després van baixar i ara, des de fa uns anys, comencen a repuntar. On hi ha més tramitacions d'expedients en snu és l'àmbit de Girona, fet que té a veure amb la forta demanda de tramitació de recuperació de masies i cases rurals i d'implantació d'instal·lacions ramaderes. Es van aprovar 91 expedients de plans especials en snu.
- f) Des del 2007 fins al 2015 hi ha hagut un increment ascendent de la tramitació de granges en snu, fet que suposa el principal problema actual en snu a nivell urbanístic i ambiental. Aquest tema representa una preocupació per al Departament i per subsanar el problema, s'està desenvolupant un pla director urbanístic d'instal·lacions ramaderes a nivell de tota Catalunya i treballada conjuntament entre el departament de Territori i Sostenibilitat i Agricultura. Malauradament, no s'ha estat capaç de fer una regulació urbanística coherent en el snu. Sovint, en el planejament urbanístic municipal o general la regulació és extremadament laxa sense tenir en compte les conseqüències d'allò que s'escriu o normalitza, o inclús la normativa respecte explotacions ramaderes és inexistents.
- g) El planejament urbanístic municipal regula cada municipi de forma individual i autònoma i sense tenir en compte el dels municipis veïns. Això deriva en que la regulació en quan a sòl no urbanitzable és completament diferent entre municipis tot i tenir característiques territorials i paisatgístiques comunes. Les estratègies planificadores es desenvolupen de forma local en cada municipi, i això ens porta a contradiccions i mancances quan veiem la situació global del territori.
- h) Pel que fa al planejament urbanístic, al llarg d'aquests temps, ha tractat al snu de forma residual, sent molt descriptiu i no aplicant planificació ni estratègia. En general, els planejaments urbanístics municipals han tingut mancances d'objectius estratègics, que podrien haver inclòs estratègies com la sobirania alimentària, la independència energètica, els residus, els recursos de l'aigua, etc.
- i) Ara mateix, s'està desenvolupant la Llei del Territori, que en quan a snu, passa a anomenar-se "espais oberts" i en quan a la classificació de sòl, deixarà d'utilitzar-

se sòl urbà i urbanitzable per “sòl d’assentaments urbans”. Els temes més rellevants respecte snu de la llei son:

- Es vol passar del model de creixement en extensió, d’ocupar nou sòl al reciclatge urbà, mitjançant la creació d’instruments urbanístics per tal d’incentivar l’operativitat dins la ciutat construïda i per tant, prioritzar en els nostres planejaments la intervenció en els nostres teixits urbans enfront a aquestes noves ocupacions i extensions.
- S’ha de fer des d’un visió supramunicipal/intermunicipal, mitjançant la utilització dels Catàlegs de Paisatge. L’administració haurà de fer una estratègia per cada una de les unitats de paisatge a partir de la qual configurar i desplegar els planejaments urbanístics municipals. Això ens possibilitarà, entre d’altres coses, que puguem parlar de singularitats i diferents realitats del territori i que es deixi de legislar d’una forma plana i de forma genèrica.
- Garantir una major integració de les variables ambiental, social i econòmica en el planejament urbanístic.
- Ens hem de plantejar si als espais oberts hi poden anar tots els usos o potser s’ha de plantejar que determinats usos vagin a un altre tipus de sòl.
- Projectar les infraestructures verdes i fixar els objectius estratègics per tal de poder garantir la sobirania alimentària i l’atenció en els sòl agrícoles, posant en valor no només els boscos sinó també els sòls que son fèrtils.
- Protecció del paisatge i incorporació de polítiques del paisatge en l’urbanisme. No pot ser que la incidència de la Llei del Paisatge, en la realitat, hagi sigut mínima, més enllà del desplegament dels Catàlegs del Paisatge, de les unitats del Paisatge i de l’obligatorietat de comptar amb un Estudi d’Integració Paisatgística si es vol desenvolupar una actuació específica en snu –document que està lluny de complir les expectatives-. S’han d’integrar les polítiques de paisatge en les urbanístiques en snu.
- El patrimoni construït. Avui no s’enderroca res i s’ha de començar a introduir el concepte de reciclatge d’aquestes edificacions per a nous usos o bé buscar sistemes pels quals la implantació d’una nova edificació o ús incorporin la obligatorietat de la compensació en forma d’enderroc de les edificacions o elements preexistents.
- Incorporar el concepte de custòdia de finca, s’ha de poder ser més lax en determinats territoris però s’ha d’incorporar la obligatorietat de l’element de custòdia d’aquesta finca.

- Buscar l'instrument per promoure el deure de restitució. En snu hi ha usos que no son permanents i han de portar associats un sistema de garanties que garantissin que quan l'activitat cessi es pugui restituir.

TAULA RODONA TARDA

Manel Falcó (MF), Sebastià Jornet (SJ), Jordi SARGATAL (JS), Josep M. Mallarach (JMM) i Agustí Serra (AS)

PRESENTACIÓ INDIVIDUAL PRÈVIA TAULA RODONA

Sebastià Jornet

- a) Els espais oberts es el gran desconegut perquè no sabem el realment que passa en aquest territori i això dificulta tremendament la gestió del SNU.
- b) El planejament territorial ha fet molta pedagogia i ha establert la relació bàsica dels principals sistemes territorials
- c) Els Catàlegs de paisatge són un bon punt de partida però són documents necessàriament perceptibles.
- d) La principal funció del SNU és l'alimentària i els territori agrari es el gran depredat
- e) Hem de passar d'una regulació estàtica a una regulació dinàmica

Josep Maria Mallarach

- a) Cal parlar de la productivitat ecològica, entenent la sostenibilitat ecològica com el fonament de l'ordenació territorial
- b) La major part dels impactes negatius del nostre estil de vida no recauen a Catalunya, essent transferits als països dels que importem recursos i cap on exportem residus / emissions.
- c) Cal reclamar la llei de patrimoni natural i biodiversitat
- d) Treballar els següents aspectes, de forma interrelacionada, en l'ordenació territorial: suport físic, valor patrimonial, matriu ecològica en la seva dimensió funcional, dimensió agrària ramadera i forestal, i la dimensió del paisatge.
- e) Dubtar-se d'enes de protecció i gestió dels espais oberts
- f) Cal vetllar perquè l'avaluació ambiental examini els impactes acumulatius i sinèrgics del Pla territorial amb altres instruments de planejament
- g) Importància d'incorporar a la reflexió territorial i urbanística el concepte de petjada ecològica, que sintetitza l'impacte de l'activitat humana sobre el medi mitjançant un valor de superfície i permet avaluar el grau de sostenibilitat de les propostes.

Jordi Sargatal

- a) Cal entendre que col·lectivament tenim diferents percepcions d'un mateix paisatge.
- b) Barregem amb el taulell ambiental i de paisatge altres qüestions que afecten de forma molt restrictiva a les activitats de les persones que viuen i mantenen el "lloc"
- c) Cal protegir els recursos aquífers afectats per activitats ramaderes.

TAULA RODONA TARDA

- a) Parlar de gestió del SNU es una qüestió complexa, si be cal dir que hem avançat en alguns temes com el relacionat amb el patrimoni i la custòdia de les finques vinculades a actuacions en Catàlegs de masies i cases rurals. (AS)
- b) Si no planifiquem adequadament el SNU no podem abordar el tema de la seva gestió amb prou garanties. (AS)
- c) El SNU ha passat de ser considerat un "calaix de sastre" a ser un "sagrari". (SJ)
- d) Gestió significa capacitat d'intervenir sobre espais propietats de tercers, i per això encara no estem preparats, el que no vol dir que sigui necessària. (SJ)
- e) En el conjunt d'espais oberts hi ha moltíssims espais públics abandonats que reclamen la gestió pública dels mateixos (camis, espais forestals, rius,...). (JS)
- f) Cal documentar i recuperar les propietats comunals. (JMM)
- g) S'ha produït una gran expansió dels boscos en detriment del sòls agrícoles, que es fruit de males polítiques agràries i energètiques (JMM)
- h) Hem superar la capacitat de carrega de la ramaderia intensiva i hem de potenciar l'extensiva.(JMM)
- i) Hem de començar per concretar el model agroalimentari i ramader volem. (JS)
- j) Dret de la pagesia a buscar-se un futur millor, i l'urbanisme no ajuda. (UdP)
- k) La gestió del SNU ha de passar per un consens entre administració i agents del territori (UdP)
- l) Per millorar la gestió dels sòl agrícoles, les ajudes públiques haurien d'anar a les estructures agràries i no al producte. (SJ)
- m) Prioritat estratègica de protegir els millors sòls agrícoles sobre tot a les perifèries dels assentaments urbans i vincular-los amb les polítiques alimentaries (JMM)

3. REFLEXIONS EXTRETES DE LES COMUNICACIONS

La comunicacions presentades i les taules rodones relacionades es poden consultar a <https://www.simposisnu.com/comunicacions>

A continuació es presenten les reflexions extretes de les aportacions dels diferents participants que expressen els seus punts de vista en relació als temes centrals de les seves comunicacions.

3.1. COMUNICACIONS AMB REFERÈNCIA ALA JORNADA SOBRE ACTIVITATS I ALLÒCONSTRUÏT

Bernat Llauradó

“Paisatge i Urbanisme als Micropobles de Catalunya del s.XXI”

Aquest treball té per objecte estudiar el model de desenvolupament urbanístic i els processos urbanitzadors que s'han dut a terme en els pobles petits, de menys de 500 habitants o també anomenats micropobles, on el seu entorn paisatgístic conté realment un grau de fragilitat important alhora de poder acollir i integrar noves intervencions urbanístiques i nous processos de desenvolupament urbanístic o edificatoris.

S'elabora l'estudi en base a la hipòtesi que no s'ha seguit un model de planejament capaç d'adaptar-se a les especificitats d'aquests entorns i que, per tant, ha generat importants alteracions i afectacions, desencadenant una pèrdua de la riquesa paisatgística i dels seus valors identitaris, qüestió que causa un gran perjudici per al futur desenvolupament sostenible d'aquests indrets, ja que en moltes ocasions s'ha manllevat la qualitat paisatgística com a principal recurs i també valor del que es disposava.

Reflexions

- a) Cal entendre el paisatge des d'una nova concepció, molt més transversal i àmplia, on és vist com un factor que incideix clarament en els valors que caracteritzen el territori i que, per tant, es percep com un element indispensable que cal planificar, protegir i gestionar a fi i efecte d'evitar-ne el seu deteriorament i per tal de millorar-ne la seva qualitat.
- b) Les polítiques de paisatge no poden estar desvinculades de les polítiques de planificació territorial i de l'urbanisme, com tampoc de les polítiques

mediambientals, del model de gestió forestal i agrícola o de les dinàmiques productives del sistema econòmic del territori.

c) La comunicació és centra en els Micropobles (pobles de menys de 500 habitants), àmbits més fràgils pel seu tamany i pel fet de ser rurals. S'analitza quins son els factors determinants per a la integració paisatgística de l'urbanisme:

- L'estratègia de creixement i de desenvolupament urbanístic.
- Les façanes urbanes amb valor paisatgístic
- Les noves urbanitzacions i conjunts d'edificacions als micropobles
- La implantació d'edificacions de dimensions importants a les proximitat dels nuclis
- Les zones verdes i els espais lliures als micropobles
- El patrimoni històric, cultural i arquitectònic
- La integració paisatgística. La matriu territorial

d) Es proposen les següents mesures en les polítiques de la planificació urbanística dels micropobles, amb la voluntat de concretar els aspectes essencials que realment caldria reformular per assolir un model d'ordenació i gestió del territori més respectuós amb els valors paisatgístics, patrimonials i mediambientals dels micropobles:

- Major transversalitat entre disciplines en l'elaboració del planejament.
- Major coneixement per part dels agents urbanitzadors de les normes dels PTP, les directrius de paisatge i les orientacions paisatgístiques dels catàlegs de paisatge
- Mesures de transposició de les normes i directrius de paisatge als instruments i eines de planejament municipal i obligatorietat de compliment
- Major control i seguiment per part dels organismes de l'Administració en el compliment de les normes i directrius de paisatge
- Obligatorietat d'estudi d'impacte i integració paisatgística de tota operació urbanística o intervenció edificatòria en sòl urbà i urbanitzable als micropobles
- Elaboració dels catàlegs catalans de façanes urbanes amb valor paisatgístic, establiment de mesures per la seva posta en valor i conformació dels itineraris paisatgístics i millora de les funcions paisatgístiques de les vies d'aproximació als micropobles
- Elaboració de guies i recomanacions per a la integració paisatgística de l'urbanisme als micropobles
- Protecció i preservació de la matriu territorial, els elements que configuren l'entorn paisatgístic i els elements patrimonials com a base dels nous processos

urbanitzadors en el desenvolupament urbanístic del planejament municipal als micropobles

- Millora en la formació dels agents urbanitzadors (universitats, col·legis professionals, organismes de l'Administració...) dels mecanismes i mètodes per l'estudi i projectes d'integració paisatgística de la intervenció urbanística i edificatòria als micropobles

Marta Serra

“Els Riscos Naturals com a Ordenadors del Territori: el cas dels incendis forestals. El sòl no urbanitzable com a principal implicat”

Els riscos naturals són fenòmens intrínsecs d'un territori que es manifesta canviant per naturalesa.

Aquest estudi es centra en el cas dels incendis forestals i la seva integració en l'ordenació territorial de Catalunya. El punt de partida es centra en l'existència d'una anàlisi del risc d'incendi forestal per a la regió catalana que pot permetre una integració d'aquesta informació en el planejament territorial i urbanístic per tal que tant el territori com la societat esdevinguin més resilents a aquest fenomen natural.

L'objectiu del treball és identificar aquells aspectes presents, o que calgui millorar, en l'àmbit de la qualitat i disponibilitat de la informació sobre l'anàlisi del risc d'incendis, així com els processos inherents en la planificació i gestió dels riscos naturals per tal de dur a terme una integració efectiva en l'ordenació territorial de Catalunya.

Reflexions

- e) Necessitat d'integrar el risc d'incendi en l'ordenació del territori.

Marc Vila Recio - Solucions Geogràfiques

“Espais de Valor Afegit al Territori (VAT) - Definició i resultats”

La tendència al creixement urbà mitjançant la construcció d'espais ex novo de les darreres dècades ha passat sovint per sobre de la conservació i restauració d'edificis o zones existents. D'aquesta gestió urbana n'ha resultat l'abandonament d'infraestructures molt diverses (estacions de tren, d'esquí, masies, escoles, fàbriques, magatzems, pedreres, etc.) repartides per tot el territori. La degradació d'aquests espais amb un alt valor afegit, ja sigui per les seves característiques patrimonials, arquitectòniques, culturals o naturals, ha incrementat notablement amb l'esclat de la bombolla immobiliària i la manca de recursos econòmics per mantenir-los, conservar-los o dotar-los d'un ús.

Els espais de Valor Afegit al Territori (en endavant VAT) responen a aquest perfil descrit, es consideren un recurs que cal aprofitar i dotar d'una nova activitat. Els estudis de coneixement d'aquests indrets han posat de relleu la gran quantitat de VAT que hi ha repartits per tot el territori català.

Reflexions

- a) Integrar els “espais de valor afegit” (tipologies en desús, d'espais i edificacions abandonats i degradats, amb potencial de recuperació i rehabilitació per a nous usos, que podrien ser activats per a projectes estratègics que aportin valor afegit al territori) en la planificació territorial i urbanística.

Antoni Aguilar

“La caracterització d'identitats en el territori rural com a guia per a l'establiment de construccions i instal·lacions en el SNU”

El present treball exposa una metodologia per a l'establiment de construccions i instal·lacions en el medi rural, mitjançant l'adopció de pautes induïdes per les formes d'ocupació i les empremtes que l'acció ancestral ha anat modelant damunt del sòl i que alhora configuren les identitats de cada àmbit. Més enllà de la regulació genèrica continguda en els instruments urbanístics, ens interessa poder garantir la coherència de la nova implantació amb les condicions del lloc i la utilització racional del sòl, mitjançant la utilització dels propis instruments de lectura que ens aporta el territori. Es pretén fer una aportació metodològica que permeti en el possible complementar o fer evolucionar l'ús dels criteris essencialment proteccionistes i de prohibició imperants en la legislació urbanística actual.

Reflexions

- a) Les condicions ambientals i de qualitat paisatgística dels entorns rurals requereixen una acurada observança per al seu tractament i especialment per a localitzar-hi nous artefactes.
- b) La regulació urbanística d'aquest sòl ha apostat de forma reiterada per polítiques uniformes, essencialment proteccionistes i de prohibició explícita, més pròpies d'una sacralització del territori no urbà, defugint criteris més propositius i compromesos que permetin nivells d'actuació coherents amb l'àmbit que els acull.
- c) Es proposa una metodologia d'anàlisi en snu on s'articula un instrument de lectura de l'espai rural a partir de la cultura que l'ha anat construint.

Joan Badia Font

“Buscar noves fórmules més dinàmiques per al sòl no urbanitzable”

Des de fa temps s'ha anat constatant la dificultat de gestió del sòl no urbanitzable -zones forestals, rieres i torrents, etc.- que comporten riscos importants d'incendis, d'inundacions, etc. i també el deteriorament dels espais oberts com a conseqüència d'usos impropis d'aquesta classe de sòl.

Al costat d'aquesta manca de gestió, en canvi, s'ha incrementat molt el control previ sobre les activitats i construccions pròpies d'aquest sòl per part de l'administració (hípiques, masies, construccions agrícoles, granges-escola, etc.), fins al punt que en ocasions es dificulta la seva implantació o consolidació.

Aquestes activitats són les que permeten la gestió sostenible del sòl no urbanitzable, i per tant, al nostre entendre, caldria facilitar el seu manteniment i la seva creació, d'una manera controlada però més flexible i dinàmica. Per contra, una actuació més decidida contra usos indeguts i una gestió més eficaç tindrien efectes més positius sobre el territori que el control administratiu previ.

Reflexions

- d) Necessitat d'augmentar el control sobre les activitats impròpies en el SNU i desenvolupar noves eines de gestió.

Josep M. Bosch Casadevall – Fina Rovó Abelló

“Un Únic Sòl | Una proposta de criteris per a la regulació del sòl no urbanitzable”

L'any Ramon Llull és un excel·lent moment per a reivindicar la visió sistèmica del territori; és a dir, per a reflexionar sobre el fet que el sòl urbà, el sòl urbanitzable i el sòl no urbanitzable formen en veritat un únic sòl. Tot i que el títol d'aquesta comunicació pugui semblar una evidència, a nivell urbanístic municipal es planifica i es regula el sòl per parts independents i en la normativa sovint imperen conceptes heretats de l'ordenació del sòl urbà. Davant d'aquesta realitat, que va en contra dels factors que caracteritzen les diferents classes de sòls, es proposa incorporar en la regulació del sòl no urbanitzable una bateria de criteris entesos com a línies vermelles inqüestionables. El contingut de cadascun d'aquests criteris ressalta només allò que és fonamental i es basen en les característiques, la combinació i la funció dels elements que suporta el territori.

Reflexions

- a) Incorporar en la regulació del SNU criteris (línies vermelles inqüestionables) que ressaltin allò que és fonamental basant-se en les característiques, la combinació i la funció dels elements propis del snu.
- criteris de localització i visibilitat
  - criteris d'inserció, composició, volumetria i acabats

- criteris d'encaix amb l'entorn: elements auxiliars, tanques, camins i accessos, i vegetació

Montse Escorsell Folch

"Fer visible l'invisible"

Cada dia s'activen múltiples processos de transformació territorial on concorren diversitat d'actors, interessos i concepcions i es posen en joc centenars d'hectàrees de sòl no urbanitzable.

Aquest treball reflexiona sobre la importància de descobrir les correlacions i els patrons invisibles que es produeixen contínuament sobre el territori com a eina per a construir xarxes i estratègies que possibilitin generar solucions adequades basades en el disseny social, la dinàmica i la complexitat territorial.

Reflexions

- Necessitat de divulgar l'instrument per a la planificació del SNU. que representa iPuC.cat, iniciativa per a disposar d'informació de diferents activitats urbanístiques a Catalunya, recollides en diferents mapes i gràfics que presenten una imatge dinàmica real de les actuacions en el SNU del territori català, fent visibles els patrons invisibles que es produeixen contínuament i que són el reflexes de les decisions preses que apareixen en els anuncis publicats relacionats amb diferents activitats.

Quim Esteve

"Costa Brava, entorn turístic llegat patrimonial"

La franja costanera ha estat ocupada pels homes des dels seus orígens. El litoral s'ha usat i transformat per abastir-se d'aliments, com a font de riquesa o via de comunicació.

Una herència cultural i paisatgística que trobem a trenc d'ona, que cal preservar i donar a conèixer.

Ser present en aquest simposi permet una nova mirada cap aquesta petita franja del nostre territori per tal que es posi en valor des d'un punt de vista patrimonial i participi en el debat.

Reflexions

- Cal unificar criteris de catalogació per tal de conservar i protegir el llegat patrimonial que representa el paisatge de la Costa Brava

Oleguer Prat

"Regulació oberta dels usos, activitats i unitats mínimes de superfície per protegir millor el sòl no urbanitzable"

La comunicació proposa que, entre tots, ens plantegem quins són realment els paràmetres bàsics que considerem ha de complir tot ús i activitat per poder dur-se a terme en sòl no urbanitzable i què és el que realment es busca protegir en aquest sòl, permetent així que els agents públics i privats implicats en la instrumentalització del desenvolupament d'aquests usos i activitats puguin decidir el model concret que millor protegeixi el sòl no urbanitzable a cada àmbit, en cada moment.

Així mateix, la comunicació planteja el debat sobre si podria o no ser millor tenir un sòl no urbanitzable molt protegit regulat amb unes bases sòlides i estrictes, el compliment de les quals es fiscalitzi periòdicament, però deixant obert l'ús, l'activitat i la superfície que pot protegir millor aquest sòl a cada àmbit concret.

Reflexions

- a) Necessitat de revisar els paràmetres bàsics que ha de complir tot ús i activitat per a poder ser implantat en SNU

Jaume Torrent

“A propòsit del marc regulador i competencial del sòl no urbanitzable”

Aquesta comunicació es centra en el que ha esdevingut una forma barroca de tractament normatiu i de tramitació de les llicències i activitats en sòl no urbanitzable, si bé aquest fet no constitueix un patrimoni exclusiu d'aquest règim de sòl.

Aposta per clarificar el marc normatiu i competencial en la futura Llei de Territori tot desllindant entre allò que entenem per llicències, que haurien de recaure en l'àmbit municipal, i el planejament urbanístic, que hauria de recaure en l'àmbit de les Comissions territorials. I en l'interí de formulació d'aquest nou marc normatiu, aposta per aplicar el sentit comú, una visió transversal i no departamentalitzada, i fent confiança entre administracions, per avançar cap a una desburocratització real.

Reflexions

- a) Clarificar el marc normatiu i competencial en la futura Llei de Territori tot desllindant entre allò que entenem per llicències, que haurien de recaure en l'àmbit municipal, i el planejament urbanístic, que hauria de recaure en l'àmbit de les Comissions territorials.
- b) En l'interí de formulació d'aquest nou marc normatiu, apostar per aplicar el sentit comú, una visió transversal i no departamentalitzada, i fent confiança entre administracions, per avançar cap a una desburocratització real.

3.2. COMUNICACIONS AMB REFERÈNCIA ALA JORNADA SOBRE PAISATGE

Silvia Musquera i Felip

“La normativa a la Costa Brava, instrument per un nou paisatge”

L'Estudi de la normativa urbanística existent a la Costa Brava permet entendre la relació entre l'arquitectura i el paisatge que esdevé de la seva aplicació, des dels anys trenta, quan es va constituir el Patronat de la Costa Brava fins al 1958 amb les Normes Generals Reguladores de les Construccions o Urbanitzacions de la Província de Girona. Un conjunt de normatives que van tenir com a premissa vetllar per les “belleses naturals” que conformaven el paisatge, entenent-lo com quelcom a preservar però també com un suport per l'arquitectura, que va fer possible crear una nova i modernitzada Costa Brava, en definitiva un nou paisatge per al turisme.

La contribució de la normativa en la protecció del paisatge, així com la seva evolució, es desenvolupa en el tercer capítol de la tesi que vaig llegir el 3 de novembre de 2015: Les imatges d'un nou paisatge creat per al turisme. La fotografia com a testimoni del paper de l'arquitectura en la transformació de la Costa Brava als anys 60, on a partir de l'anàlisi de les diferents versions de les normes entre els anys 30 i 70 s'arriba a la conclusió que aquestes esdevenen el reflex de la transformació del paisatge de la Costa Brava.

Reflexions

- a) Cal recuperar l'esperit que es va concretar en les “Normas Generales Urbanísticas y de Protección del Paisaje de la Provincia de Gerona denominada Costa Brava” de l'ant 1954, que tot l'extensió i complexitat de la zona a regular, es va concretar en un text senzill i clar, donant una importància rellevant a la funció de l'arquitectura en la protecció del paisatge.

Manel Bosch i Aragó

“Els Ecotons Urbans: Lindars entre Paisatges

La integració paisatgística de les ciutats petites i mitjanes: Oportunitat, potencials i riscos. El cas de les comarques gironines”

Aquest article tracta de la constatació de la problemàtica existent avui en els contorns de les ciutats en relació a la manca d'integració entre els nuclis urbans i els espais naturals i agraris que les envolten. Es proposa que per a les modificacions i per al desenvolupament urbanístic i per a la reordenació del sòl no urbanitzable de les vores dels nuclis urbans, d'acord amb el nou marc normatiu i de cara a les modificacions del mateix, és consideri l'oportunitat de la

redacció d'uns Plans de paisatge. Una nova figura de planificació conjunta urbanística i territorial, amb uns àmbits que haurien d'estar relacionats més amb els tipus de paisatge que no pas amb els administratius. Uns plans que permetran posar en relleu els valors ecològics, cívics i identitaris del sòl per sobre del de la renda i, establir un seguit d'anàlisis, criteris i estratègies per a la millora de la seva integració paisatgística.

Reflexions

- a) Es proposa considerar l'oportunitat d'introduir la figura dels "plans de paisatge" com a eina de planificació conjunta urbanística i territorial i en les modificacions de planejament, en el desenvolupament dels entorns dels petits i mitjans assentaments urbans, especialment en sectors no consolidats, reforma d'àrees situades a les vores dels nuclis, i reordenació dels espais oberts. Es tractaria d'un instrument propositiu relacionat amb les unitats de paisatge i no tant amb les delimitacions administratives, que posaria en relleu els valors ecològics, cívics i identitaris del sòl, i establirien estratègies i criteris per a la millora de la seva integració paisatgística.

Ferriol Hereu

"Espais oberts al Prepirineu"

Alhora d'actuar o prendre decisions sobre els espais oberts, cal evidentment l'empara d'una normativa marc, i d'un procediment administratiu pautat. Cal una presència i una representativitat transversal de tots els agents implicats en els aspectes sobre els que cada actuació repercuteix. Però és fonamental que les aportacions siguin consensuades amb els municipis i els seus ajuntaments, per tal que aquests juguin el paper de mitjancer directe, entre les decisions que afecten el sol no urbanitzable, i les inquietuds del territori respecte aquests espais.

Reflexions

- a) Cal una planificació específica per a les zones de Prepirineu no assignades a unitats de paisatge ni a proteccions específiques identificables, zones de fortes contradiccions entre les actuacions consolidades (urbanitzacions, activitats econòmiques, infraestructures) i els espais receptors de gran valor paisatgístic, zones amb usos tradicionals dels medi rural, incompatibles amb les proteccions dels paratges naturals protegits i zones urbanitzades i infraestructures en ribes inundables
- b) Cal un anàlisi conjunt dels planejaments territorials i catàlegs del paisatge i concretar i redefinir els que aporten valor i utilitat, i determinar un marc de planejament derivat més específic que facilitin la gestió, amb una clara presència i representativitat transversal de tots els agents implicats.

Anna Malleu Poch

“Planejament i paisatge en el SNU

La necessitat de planificar. Evolució del concepte formal de jardí a un de més ampli, el de paisatge”

Per què no considerar el paisatge, des de la llei d'urbanisme, com a objecte d'interès públic i així poder donar peu a què s'introdueixin millores que d'altra manera serien difícils d'aconseguir?

A l'hora d'avaluar el planejament urbanístic observo que hi ha una sobreregulació del sòl no urbanitzable fruit de la sobre posició de diferents figures de planejament que dificulta molt la correcta aplicabilitat de la norma.

També observo moltes referències genèriques a la protecció del paisatge i molt poca concreció. Al meu entendre, considero que cal avançar fent un esforç de síntesis, cal augmentar la claredat i reduir l'abast de les determinacions. En aquest sentit proposo que la regulació vagi més encaminada a establir línies vermelles inqüestionables i que les polítiques vagin més orientades a la gratificació d'acord amb a unes bones pràctiques preestablertes.

Reflexions

- a) Cal identificar amb claredat els valors del paisatge i traslladar-los al planejament a l'escala adequada, de forma mes senzilla. Es proposa que la regulació dirigida a la protecció del paisatge vagi més encaminada a establir línies vermelles inqüestionables i que les polítiques vagin mes orientades a la gratificació segons s'hagin portat a terme o no unes bones pràctiques preestablertes.

Delegació Bages-Bergadà del COAC

“Complexitat i contradicció als espais periurbans.

Reflexions a l'entorn dels espais oberts a les vores urbanes”

La present comunicació té com a context la xerrada-debat que es dugué a terme el passat 31 de juny de 2016 al Casino de Manresa, organitzat per la Delegació del Bages-Berguedà del Col·legi d'Arquitectes, així com d'altres entitats de caire ciutadà de Manresa, preocupats per la preservació dels valors naturals a l'entorn d'un espai emblemàtic com és el Parc de l'Agulla.

Aquella jornada, en la que diferents ponents van exposar la seva experiència i la seva mirada professional i acadèmica dels espais oberts a l'entorn dels espais urbans, va permetre posar sobre la taula reflexions i idees, algunes més generals, d'altres més concretes, sobre el sòl no urbanitzable.

Aquestes són les idees clau, algunes d'elles, qüestions obertes, que es desenvoluparen en la jornada:

Idea 1: més que una qüestió de nom

Idea 2: actuar en l'espai obert

Idea 3: sobre l'existència de límits

Idea 4: Nous reptes i noves estratègies respecte la planificació del sòl no urbanitzable

Reflexions

- a) El canvi de nomenclatura de SNU “espais oberts” implica que l'àmbit d'actuació del urbanisme és el territori global, d'un únic espai amb sòls de diferents valors i capacitats.
- b) Necessitat d'avançar en consensuar la “mirada supramunicipal” compartida en la planificació dels espais oberts, i dotar-nos de nous instruments, noves maneres d'actuar amb eines més flexibles a les necessitats canviant i inflexibles en allò que ha de romandre inalterat, l'essència.
- c) Reconèixer la naturalesa dinàmica dels assentaments urbans i dels espais oberts com un únic organisme que actualment qüestiona algunes de les delimitacions que trobem en els planejaments territorials i urbanístics. Per l'ecologia i el paisatge no existeixen límits, parlen de transicions i d'hibridacions.
- d) Nous reptes:
  - Nous sistemes d'equilibri de beneficis i carregues entre ciutat i entorn
  - Superar la visió protectora-restrictiva i actuar amb visió global
  - Treballar els espais oberts com a sistemes intermunicipals
  - Evolucionar el planejament territorial a escales de major detall
  - Reconèixer la realitat diferenciada dels àmbits periurbans com a àmbits de transició

Joan Falgueras

“Creació de paisatge al darrer terç del segle XIX. Lliçons de l'època de l'optimisme tecnològic”

A partir de l'estudi de dos àlbums de fotografies de la penúltima dècada del segle XIX, complementats amb algunes pintures de paisatge, es reflexiona sobre la indestruïble relació que a l'Empordà, i en diverses escales, es dona històricament entre les infraestructures, l'activitat productiva, la vegetació, l'aigua i l'ordre geomètric de l'espai. Un cop aflorada aquesta genuïna característica cultural es posa en relleu que tant les infraestructures com l'arbrat poden ser alfabetes d'un paisatge en contínua reinvençió, tot defensant front a mimetismes d'apariència la franquesa i el rigor de l'estructura de l'arquitectura i del territori.

Reflexions

- a) El paisatge de l'Empordà conserva, sota aspectes més epidèrmics, traces formals que expliquen la indestriable relació que en aquest territori es dóna continuadament entre infraestructures, moviments de terres, hidrologia i ordre geomètric de l'espai.
- b) Cal tornar a mirar el paisatge cultural amb tan pocs apriorismes com ens sigui possible, i exigir-nos de cartografiar, com a mínim amb la mateixa dedicació que ens exigim amb el medi natural, tant les plantacions com les infraestructures i els artefactes construïts que a molt diverses escales palesen les traces del treball sobre les formes de la terra i de les aigües.
- c) Entendre el paisatge en el seu dinamisme històric en transformació i no pas fixat en l'apariència recent, acceptar que les infraestructures no només en són part indestriable sinó sovint matriu generadora, i ser capaços d'imaginar les noves intervencions, quan siguin justificadament necessàries, ben lluny de falsos mimetismes, amb la franquesa i el rigor que traspuen sobre els estreps petris les aèries malles metàl·liques d'Eiffel, patrimoni contemporani no reconegut, dignes successores de les set arcades del pont vell de Castelló.

Manel Cunill Llenas

“Mètode per avaluar els serveis ambientals dels espais agrícoles metropolitans i llur protecció territorial

Els exemples de l'EIN de Gallecs, el Parc agrari del Baix Llobregat i la Granada-Sant Pere de Riudebitlles”.

Aquest treball ha desenvolupat una metodologia per valorar els serveis ambientals d'abastament d'aliments que s'ha aplicat en tres àmbits territorials de la Regió Metropolitana de Barcelona: Espai d'Interès Natural de Gallecs, Parc Agrari del Baix Llobregat i La Granada-Sant Pere de Riudebitlles. El resultat d'aquesta valoració s'ha comparat amb les quatre categories de protecció que estableix del Sistema d'Espais Oberts del Pla Territorial Metropolità de Barcelona (PTMB): espais de protecció jurídica, espais de protecció especial, espais de protecció preventiva i espais de protecció especial de la vinya.

S'ha utilitzat com a base de dades principal el SIGPAC del 2010 (Sistema d'Informació Geogràfica de Parcel·les Agrícoles). Primer de tot s'han delimitat els recintes que pertanyen als municipis de cadascun dels tres àmbits d'estudi. A continuació s'han dut a terme diferents processos d'anàlisi espacial; concretament s'han realitzat interseccions espacials entre diferents capes corresponents a les dades del Consell Català de la Producció Agrària Ecològica,

el Consell Català de la Producció Integrada i al PTMB. Després s'ha elaborat una nova base de dades que ha permès el càlcul dels diferents valors i categories. I finalment, a partir d'aquestes dades s'han realitzat diferents mapes temàtics pels tres àmbits.

Els resultats d'aquestes anàlisis han posat de manifest que els espais agrícoles de l'àmbit del Parc Agrari del Baix Llobregat són els que aporten més serveis ambientals d'abastament d'aliments.

Reflexions

- d) Cal valorar els espais agrícoles dels entorns metropolitans, que són part important del sistema d'espais naturals de la matriu territorial i alhora són espais que ofereixen serveis ambientals d'abastament d'aliments, i en base a aquesta lectura i revisar la planificació del sistema d'espais oberts que els plans territorials fan d'aquests espais dels entorns metropolitans.

Via Vallès

"El Vallès Agroforestal. Un projecte per a la defensa de la plana agrícola i les serralades arbrades"

El Vallès, des del Llobregat a la Tordera, és un territori configurat per una plana agrícola i arbrada delimitada pels boscos predominants de les serralades litoral i prelitoral. L'activitat agrària i silvícola és una peça clau per gestionar els espais naturals a partir d'una activitat productiva i econòmica lligada al territori i a les persones que hi estan molt arrelades. En aquest context caldria redactar i desplegar el Pla Territorial Sectorial dels sòls d'especial interès agrícola previst en la llei de 1995 del PGTC així com el "Pla Director Urbanístic de la Plana Agroforestal del Vallès (PDUPAV)" previst en el PTMB. També esdevindria determinant que el Parlament de Catalunya aprovés una Llei d'espais agraris que garanteixi el seu reconeixement, valor, conservació i protecció. La proposta de Via Vallès implica convertir aquest territori en un espai experimental de noves polítiques agroforestals en entorns metropolitans en l'àmbit europeu. A banda de la planificació, el projecte aposta per afavorir la recerca, innovació i formació en l'àmbit agrari així com el suport al sector productiu amb el foment i consum dels productes agraris de proximitat i qualitat.

La proposta d'Àrea Vallès pretén que el Vallès disposi d'una identitat i d'una estructura de govern capaç d'aconseguir una millor ordenació i gestió dels espais naturals agraris i forestals. A la vegada hauria d'afavorir la complicitat entre el món urbà i l'agroforestal, estenent la consciència que el benestar dels

vallesans dependrà en bona mesura del funcionament integral i harmoniós del territori.

Reflexions

- a) Cal redactar i desplegar el Pla Territorial Sectorial dels sòls d'especial interès agrícola, previst al Pla General territorial de Catalunya de 1995 i el PDU de la plana agroforestal del Vallès, en desenvolupament del Pla territorial de la regió metropolitana de Barcelona de 2008
- b) Cal dotar de seguretat jurídica les activitats agràries que es duen a terme en els espais naturals i garantir l'ús agrari.
- c) Inventariar els espais d'interès agrari i natural.
- d) Cal protegir específicament l'horta i les zones de regadiu i garantir que les rendes que generen les activitats agràries i forestals contribueixin en la millora i suport dels espais en que es desenvolupen aquestes activitats.

4. CONCLUSIONS DE CARÀCTER GENERAL

4.1. CONSIDERACIONS GENERALS

El SNU ocupa prop més del 93% del territori del país, amb 184 espais protegits, amb el corresponent planejament aprovat: Plans territorials, plans especials de protecció del medi natural, PDU del Sistema Costaner que preserva tot el primer front costaner, implicant l'ocupació de nous àmbits en tot el front de la costa catalana, Plans d'ordenació urbanística municipal,..... i tot plegat, ... en el marc d'una legislació que estableix com a prioritària la preservació i protecció de tot el "sòl no urbanitzable", i la reserva d'aquest medi rural bàsicament per als usos propis de l'agricultura, la ramaderia i l'explotació dels recursos naturals. Per tot plegat al llarg del **simposisnu** s'ha reiterat la importància de mantenir com a objectiu prioritari la preservació del sòl no urbanitzable i el valor del patrimoni cultural i paisatgístic que conté

Assentada aquesta primera consideració, es constata que els referents actuals a l'hora de pensar com s'ha de planificar i projectar aquests territoris, no estan basats únicament en el respecte patrimonial natural o edificat i en les pautes que ens ha mostrat fins ara la història de l'arquitectura, sinó també en la suma trepidant d'altres sistemes, que es vinculen amb les noves tecnologies, els nous sistemes d'eficiència i sostenibilitat de les actuacions, la manera d'entendre la vida de les noves generacions, la vida en definitiva d'aquest segle que nosaltres encetem, entrant en joc altres components com són la sòcio-eficiència, la sostenibilitat, la seguretat i la velocitat.

Per tot plegat es reforça l'idea d'actualitzar la mirada que col·lectivament projectem sobre el conjunt de sistemes que abasten i conformen els espais oberts, que ens aboca a una nova sensibilitat i a la necessitat de dotar-nos de noves eines, per tal d'incorporar mesures en la reflexió territorial per poder intervenir, des de les competències locals, en el planejament municipal i en la configuració del paisatge, ... tota vegada que amb les noves actuacions contínuament es modifiquen i conformen nous paisatges, que en molts casos contribueixen a perdre identitat, i a banalitzar els nostres entorns i els paisatges més propers i quotidians que ens mostren.

Una nova mirada i una nova sensibilitat que pertoca en part a l'Administració de la Generalitat (que fa les lleis i posa les eines a l'abast), i també molt directament a l'administració local, als Ajuntaments, però sobretot una nova mirada que afecta a tots els tècnics i professionals de diferents disciplines que intervenim d'alguna manera o

altra en aquest procés d'incidir en el paisatge, ... els tècnics municipals, ... els que fem plans urbanístics, ... els que fem projectes de tot tipus i que acaben conformant els nous paisatges quotidians.

La planificació del SNU ha d'assumir plenament la funció d'aquests espais pel que fa a la sostenibilitat i la conservació i millora de la biodiversitat, i aportar noves visions pel que fa als aspectes productius (agricultura, ramaderia, explotació forestal) i a l'aprofitament dels recursos naturals, tot i considerant conceptes que afecten a la capacitat de carrega i petjada ecològica que orienten i limiten les intervencions sobre el territori.

Al llarg del **simposisnu** s'ha insistit en el valor del projecte i en la necessària insistència en assolir la màxima qualitat dels mateixos. S'ha proposat potenciar la creació de **consells assessors** formats per professionals de reconegut prestigi que analitzin i valorin les propostes projectuals i els informes de les administracions que els acompanyen, i assessorin als consistoris i als òrgans creat per l'Administració de la Generalitat per la supervisió i aprovació dels plans i projectes. Aquests plans i projectes i la seva inspecció administrativa s'han de basar no solament amb exigents documents de projecte sinó també, i inexcusablement, amb el control dels resultats reals, clau per actuar de manera més clara, segura i que permeti garantir la qualitat dels resultats en tots els projectes que es porten a terme en el SNU. Ha de ser propòsit de l'Administració i dels Col·legis professionals el potenciar el parc de tècnics per a inspeccions que portin el control rigorós dels projectes, de la seva execució i del compliment dels objectius acordats a curt, mig i llarg termini.

Es constata la necessitat de redactar la "segona part" de la Llei de paisatge, ... la que ha de facilitar intervenir en el paisatge a l'escala local, ... "al paisatge de les carreteres". i que hauria de permetre a l'administració intervenir en llocs "desendreçats", i poder refer paisatges malmesos, o incidir en els paisatges quotidians més propers (en els polígons industrials, grans (aparcaments de les) superfícies comercials... en les entrades de poblacions, ... o si es possible també, ... en els paisatges turístics.

Al **simposisnu** es va remarcar la necessitat d'endegar plans i projectes de paisatge, per intervenir i "endreçar" aquest paisatge dels límits de l'entorn urbà, ... en aquest paisatge frontera, de l'entrada de les poblacions o de la façana de les nostres ciutats i pobles, i per donar resposta a la necessitat també d'intervenir i restaurar les "ferides" ja existents, identificant en cada municipi els elements que més afecten negativament el

paisatge de l'entorn de les carreteres, .o als accessos i entrades del nucli urbà, (aquestes tanques mal posades, aquest material de construcció abandonat, amuntegament d'àrids, pàrquing de caravanes, .o la benzinerà abandonada ...) ... i establir les condicions, amb la incorporació d'arbrat, vegetació o d'altres mesures per a la restauració d'aquests paisatges.

Amb aquesta necessitat de projectar el paisatge caldria incidir en alguns dels paisatges dels entorns turístics, els d'alguna de les carreteres d'accés a la costa, així com intervenir en la integració visual i paisatgística d'algunes de les antigues "urbanitzacions de xalets" que colonitzen les muntanyes de molts àmbits turístics, i en algun cas amb molt poca fortuna.

En definitiva el **simposisnu** va concloure amb el convenciment compartit de que es fa del tot necessària una nova mirada sobre els complexos components socials, culturals, paisatgístics, econòmics, ambientals,... que conformen el conjunt del sistema territorial dels espais oberts, per tal de reorientar tendències que, de persistir en el model actual, ens portarien a planificar per a un món que ja no existeix tal i com l'enteníem fa poques dècades.

4.2. PRINCIPIS RECTORS

Els eixos bàsics sobre el que s'ha desenvolupat el **simposisnu**, extrets de les conclusions emanades dels diferents àmbits de reflexió que es varen produir al llarg de les diferents jornades, es poden concretar en els següents quatre principis:

4.2.1. PRINCIPI DE SOSTENIBILITAT

Inequívoc i contundent pronunciament en relació al desenvolupament urbanístic sostenible, reforçant-lo amb la necessitat d'un pronunciament ètic sobre la sostenibilitat territorial

4.2.2. PRINCIPI DE DRET A LA CULTURA I PROTECCIÓ DEL PAISATGE

La planificació i gestió del conjunt dels espais oberts de Catalunya han d'establir les garanties necessàries per a la protecció del patrimoni cultural i del paisatge, i l'accés social al seu coneixement, comprensió, creació i gaudi

4.2.3. PRINCIPI DE LA FUNCÍÓ SOCIAL DE LA PROPIETAT

El dret de propietat s'ha de subjectar al principi de la funció social d'aquest dret i aquest principi te que guiar les intervencions sobre el conjunt dels espais oberts que es concreten en els plans i projectes i que reforça la cultura del bé comú.

4.2.4. PRINCIPI DE DISTRIBUCIÓ - REPARTIMENT

La gestió del sòl no urbanitzable ha de procurar per la participació de la comunitat en les plusvàlues generades per les actuacions que es proposin i el repartiment equitatiu dels beneficis i les càrregues derivats del planejament urbanístic que les ordena.

4.3. PROPOSTES I RECOMANACIONS

Aquestes propostes recullen, les conclusions mes rellevants del **simposisnu**, que es complementen amb les aportacions "d'autor" de les ponències i comunicacions presentades al llarg de les tres jornades.

El conjunt d'aquestes propostes configuren l'aportació feta pel COAC-Girona al Congrés d'Arquitectura 2016 en relació ala planificació urbanística i intervenció en el paisatge en el conjunt del sòls no urbanitzables.

A. PAISATGE - PATRIMONI

A01	Fixar els elements i paratges paisatgístics d'especial valor patrimonial que propiciïn una evolució del paisatge harmònica amb el desenvolupament de la sensibilitat social.	PAI PT
A02	Reclamar la iniciativa pública en els processos d'intervenció en la planificació i gestió de les vores i accessos als assentaments urbans.	PGL ADM
A03	Afavorir els processos de participació ciutadana en els projectes de paisatge.	CS PP
A04	Construir nous paisatges a partir de la valorització d'elements no necessàriament d'excel·lència.	PAI
A05	No decorar el territori amb una "foto" fixada d'un paisatge actual que respon a altres moments i altres necessitats, ja que no ajuda a reforçar les vinculacions paisatge-cultura.	PAI
A06	Potenciar els itineraris que vinculen els assentaments urbans amb els espais oberts allà on aquests es troben/conflueixen.	PAI PP
A07	Subratllar el component cultural com a fonamental a l'hora de plantejar els propòsits i criteris d'impacte i integració paisatgística, en tots els	CS

	projectes que precisen d'arquitectures associades.	
A08	No redactar els EIP basant-se principalment en l'òptica ambientalista i d'interpretació decorativa del paisatge.	PP
A09	Remarcar en els EIP aquelles conclusions que siguin el marc de referència pels projectes paisatgístics i arquitectònics i definir amb claredat l'àrea d'intervenció i les línies estratègiques.	PP
A10	Acceptar que les transformacions derivades de les activitats agrícoles, ramaderes, forestals, turístiques, etc., no han de suposar perill per a la protecció del medi natural, ans al contrari, són la base que ha de garantir la conservació i protecció d'aquest patrimoni natural i del paisatge.	AE PT PAI
A11	Valorar l'excepcionalitat dels projectes culturals assentats en el SNU	CS
A12	Valorar la funció de l'urbanista en la creació de paisatge que relacioni territori i cultura.	PRO
A13	Protegir els llocs comuns de relació social en el medi natural.	CS PT
A14	Augmentar els nivells de protecció del patrimoni arqueològic i arquitectònic existent en el SNU mitjançant el compromís social.	CS PT
A15	Redactar plans de millora de les façanes dels micropobles que reforcin els seus valors paisatgístics	PP
A16	Redactar plans d'integració paisatgística de les indústries i activitats econòmiques implantades en SNU	PP
A17	Dotar de noves eines legals de planificació i de gestió de paisatge amb avaluacions periòdiques.	PGL
A18	Entendre que "un espai protegit no ha de ser un espai improductiu" i així evitar situacions pràctiques que arriben a l'absurd quan la llei impossibilita o dificulta la implantació d'una nova activitat perfectament compatible amb la seva implantació en SNU.	ACT PGL
A19	Necessitat d'un canvi de mentalitat per part de les administracions, potenciant el paper de l'arquitecte municipal i les seves competències, i el reconeixement per llei d'aquesta figura com a autoritat en l'àmbit administratiu que li correspongui.	ADM PRO
A20	Intervenir i restaurar les "ferides" ja existents que afecten al paisatge	PAI
A21	Intervenir en l'adequació del paisatge de les instal·lacions i andròmines situades a l'entorn de les carreteres, en la integració visual i paisatgística de les antigues "urbanitzacions" amb un tractament cromàtic i de revegetació, o en l'arranjament de tantes petites dissonàncies que et	PAI

	trobes al llarg de qualsevol carretera	
A22	Baixar de l'escala de treball dels Catàlegs de paisatge i de les Directrius de paisatge, a l'escala local del paisatge més proper que veiem cada dia, el paisatge quotidià.	PAI PP
A23	Subjectar sempre la construcció de noves edificacions agrícoles o d'altres tipus, dins el SNU, a unes mínimes regles per tal de garantir la preservació de les visuals del paisatge del seu entorn, i una correcta integració en el mateix.	AE PAI
A24	Divulgar les eines existents per a intervenir en el paisatge, elaborades per l'Observatori del Paisatge, entre les administracions locals i els col·legis professionals	ADM COA
A25	Necessitat d'incorporar mesures en el planejament municipal per poder intervenir en la configuració del paisatge, tota vegada que amb les noves actuacions es va contínuament modificant i conformant nous paisatges.	ADM

B. EDIFICACIONS I ACTIVITATS

B01	No limitar usos compatibles amb valors que es volen protegir en el SNU, doncs no té sentit i permetre en la practica, la recuperació d'antigues edificacions clarament identificables que contribuirien a la recuperació de l'espai natural i del paisatge.	AE PGL
B02	Resoldre el difícil encaix que en el SNU, amb la legislació urbanística vigent, tenen les noves dinàmiques de relació social que reclamen noves actituds en relació a les activitats i edificacions en SNU	AE CS PGL
B03	Entregar des de l'urbanisme les dinàmiques socials i econòmiques que es produeixen en el SNU i la naturalesa dels usos que tenen lloc en els espais oberts.	?
B04	Revisar els criteris d'inclusió en el Catàlegs de masies i cases rurals de les edificacions que precisen de rehabilitació i/o reforma integral.	AE PP
B05	Admetre la reconstrucció d'edificacions rurals abandonades quan es vinculen directament a usos que aporten valor afegit al territori i a la recuperació i custòdia del espais rurals abandonades	AE PAI PGL
B06	Inscriure al Registre de la Propietat, com a condició de llicència, la obligació del promotor d'enderrocar i retornar a l'estat original els terrenys un cop acabada l'activitat autoritzada.	PGL
B07	Corregir l'actual disparitat interpretativa a l'hora de redactar els	PP

	Catàlegs de masies i cases rurals, que porta a discrecionalitats i arbitrarietats en la presa de decisions de les de les administracions.	ADM
B08	Coordinar criteris de planificació i gestió del SNU entre els diferents Serveis territorials de l'administració de la Generalitat i la Direcció General d'Urbanisme en relació al patrimoni construït.	ADM PGL
B09	Valorar l'oportunitat que ofereix la indústria del turisme per a la regeneració d'espais edificats i abandonats en SNU, tot i revisant les seves polítiques ja que en molts casos resulten consumidores de recursos naturals.	EA
B10	Redactar inventaris municipals de les edificacions existents en el SNU i els usos associats	EA ADM PP
B11	Regular l'edificació i usos dels nuclis rurals en SNU, morfològicament significats, mitjançant plans específics i d'aquesta manera, que no siguin el Catàlegs de masies i cases rurals qui els regulin.	EA PP
B12	Enquibir la reflexió sobre els usos admesos en el SNU, dins el context de les noves perspectives que obre la societat de les TIC, per tal de poder admetre noves activitats i oferir noves oportunitats a gent jove o emprenedors que poden donar nova vida als àmbits rurals o a edificacions en desús.	AE CS
B13	Admetre noves activitats que s'haurien de ressituar sempre en edificis ja construïts, i amb noves facilitats per a la recuperació d'aquest patrimoni construït.	AE
B14	Introduir més pedagogia respecte la importància que tenen els sistemes constructius –en que es fonamenten bona part d'aquestes construccions rurals–, reglamentar-los bé i exigint-los de manera inequívoca, però a l'hora sabent reglamentar conjuntament amb els sistemes constructius moderns basats en la integració arquitectònica-paisatgística, la smart-live, l'eficiència, sostenibilitat i la prefabricació.	AE ?
B15	Exigència per part dels professionals i les administracions en el control del resultat final dels projectes de intervenció en edificacions rurals.	ADM PRO

C. PLANIFICACIÓ TERRITORIAL I URBANÍSTICA

C-1 DE CARÀCTER GENERAL

C1 01	Reforçar els valors del planejament territorial com a marc de referència per a la planificació sectorial i local del sistema d'espais oberts i del	PGL PAI
----------	--	--------------------------

	paisatge.	
C1 02	Reafirmar el valor del planejament territorial com a instrument de pacte social de relacions en el territori.	PGL CS
C1 03	Implementar noves polítiques perquè en la relació d'interdependència entre el món urbà i el món rural no hi hagi el predomini de l'un sobre l'altre.	PGL
C1 04	Reforçar, en el nostre SNU tant antropitzat, una legislació bàsica per la protecció mediambiental i per trobar l'equilibri entre necessitats humanes sense posar en risc la sostenibilitat.	PGL MED CS
C1 05	Donar resposta a les noves pressions sobre el SNU que es manifesten en municipis del prelitoral, pirenaics i prepirinencs, i entorns de ciutats intermitges, a on s'estan reproduint a menor escala fenòmens de suburbanització com els consolidats a l'àrea metropolitana de BCN.	PGL
C1 06	Importància d'incorporar a la reflexió territorial i urbanística el concepte de petjada ecològica.	PGL MED
C1 07	Urgència en la redacció i tramitació del Pla Territorial Sectorial d'Espais Agraris	PP AE
C1 08	Impulsar la planificació alimentària.	PP AE
C1 09	Reforçar en la planificació urbanística les derivades de la planificació de l'aigua i intervenir en la gestió del cicle de l'aigua	PGL MED
C1 10	Reforçar la planificació de riscos geològics i hidrològics.	PGL MED
C1 11	Tenir en compte en la planificació en SNU un aspecte tan important com la fixació de la població per afrontar l'abandonament de les finques amb masos, a partir de la incentivació d'ampliar els serveis i infraestructures a la població existent.	PGL CS AE
C1 12	Redactar els mapes d'espais d'interès agrari i dels espais vulnerables per contaminació.	PP MED
C1 13	Planificar i garantir l'accés a les xarxes de comunicació dels diferents tipus d'assentaments en SNU.	PGL AE
C1 14	Planificar el turisme a nivell territorial i no deixar-lo únicament en mans del planejament local.	PGL AE
C1 15	Planificar amb un abast territorial supramunicipal, les polítiques de transformació dels usos del sòl derivat de les activitats econòmiques vinculades a l'energia, especialment a les comarques de ponent.	PGL AE

C1 16	Planificar amb un abast territorial supramunicipal les polítiques d'assentament del turisme rural, especialment a les comarques gironines	PGL AE
C1 17	Procurar, en les etapes d'avaluació ambiental estratègica dels plans, que la participació sigui real, a partir de bona informació.	PGL MED
C1 18	Contemplar programes de desenvolupament rural per mantenir i millorar el nivell de població, millorar la base econòmica del medi rural, i conservar i recuperar el patrimoni natural, cultural i paisatgístic del SNU	PGL PP

C.2 LLEI DE TERRITORI

C2 01	Procurar que la nova llei del Territori revisi en profunditat i replantegi els fonaments d'una disciplina construïda amb referències a situacions passades i respongui a les incerteses que planteja la societat actual.	PGL CS
C2 02	Regular, des d'àmbits supramunicipals homogenis i que responguin a una mateixa realitat territorial, la planificació i la gestió dels espais oberts i del paisatge.	PGL PAI
C2 03	Reforçar els valors del paisatge com a estructuradors dels sistemes territorials i avançar en el concepte de les infraestructures paisatgístiques.	PGL PAI
C2 04	Preveure nous instruments de planificació que permetin traspasar les directrius de paisatge que conté el planejament territorial a l'escala local, en forma de criteris i recomanacions i no tant per regulacions normatives.	PGL PAI
C2 05	Revisar les normatives urbanístiques dels plans sectorials i plans especials en SNU que afecten a espais oberts protegits o d'especial interès, per garantir la protecció d'allò que conté valors patrimonials comuns i evitar la sobreprotecció innecessària i limitativa.	PGL PP PT
C2 06	Procurar una adequada regulació dels usos, en les diferents categories del SNU, que incorpori la component del paisatge.	PGL AE PAI
C2 07	Incloure de forma clara i específica, la protecció del patrimoni cultural existent en el SNU, i procurar per la seva recuperació i millora.	PGL PT
C2 08	Incorporar instruments de gestió concertada del SNU.	PGL
C2 09	Regular diferents instruments de planificació i gestió en funció de la diversitat territorial i tipus d'intervencions	PGL
C2 10	Vincular a projectes d'intervenció paisatgística els projectes promoguts per les diferents administracions que tenen impacte sobre el territori,	PGL PP

	especialment en el cas de les carreteres.	ADM
C2 11	Considerar les diferències existents en el territori català i reformular en conseqüència els instruments de planejament general municipal	PGL
C2 12	Incorporar en la planificació i gestió del SNU el Canvi Climàtic, en tant que afecta directament a la prevenció de riscos ambientals amb efectes directes sobre la planificació territorial i urbanística.	PGL MED
C2 13	Donar un tractament diferenciat als municipis de menys de 500 habitants (micropobles).	PGL
C2 14	Donar un tractament diferenciat als municipis rurals sense sòl urbà classificat.	PGL
C2 15	Donar un tractament diferencial als nuclis formats en SNU.	PGL
C2 16	Atendre al valor renovable del sòl agrícola, subjecte a dinàmiques de transformació no compatibles amb les regulacions actuals.	AE
C2 17	Possibilitar la reutilització dels sòls no renovables afectats pel cessament o abandó de les activitats que es desenvolupaven.	AE
C2 18	Procurar per la revisió i simplificació administrativa dels procediments ambientals	PGL MED
C2 19	Procurar per una contenció normativa en aspectes sensibles a canvis i a les noves dinàmiques socials.	PGL CS
C2 20	Donar resposta a les polítiques i actuacions en matèria de prevenció d'incendis forestals.	PGL MED
C2 21	Assumir com a pròpies les directrius de la planificació forestal, i que els gestors forestals participin en la seva elaboració	PGL MED
C2 22	Reforçar la importància dels EIIP en tot tipus de planejament urbanístic	PGL PP
C2 23	Simplificar les tramitacions administratives dels expedients urbanístics	PGL ADM
C2 24	Reforçar la participació ciutadana en els plans i projectes paisatgístics i en els que afectin a bens patrimonials d'interès cultural	PGL CS PP PT

D. GESTIÓ

D01	Disposar de nous instruments de concertació i gestió del SNU	PGL
D02	Necessitat d'implicar a l'administració pública en recuperacions dels	ADM

	espais degradats	EP
D03	Permetre mitjançant la gestió en SNU -a l'igual que passa en la gestió del planejament en sòl urbà- que part de les plusvàlues que genera l'execució d'algunes determinacions del planejament (reutilització d'edificacions existents per a nous usos, recuperació de masies i cases rurals per turisme rural, instal·lacions hoteleres, ..) reverteixen a la societat	PGL CS
D04	Introduir en el planejament del SNU els instruments de gestió forestal	PGL MED
D05	Vincular les actuacions en edificacions en SNU a la custòdia de la finca a on estan assentades.	AE
D06	Impulsar mecanismes de concertació i de cooperació intermunicipal en el desenvolupament de projectes de paisatge.	ADM PP
D07	Aconseguir l'acord i la complicitat dels agents del territori: administracions, propietaris del sòl, gestors públics i privats, etc., ja que en cas contrari els objectius d'un pla de protecció són "paper mullat", i a la llarga es produeix l'efecte contrari: l'abandó i pèrdua del valor ambiental, paisatgístic, humà, econòmic... de l'espai natural que es pretenia conservar i protegir.	ADM CS PP EP
D08	Promoure les bones practiques de participació i concertació entre els agents participants, doncs generalment generen bones propostes.	CS ADM
D09	Establir mecanismes que avalin legalment i econòmicament, de forma real i efectiva, l'exigència d'enderrocar edificacions i instal·lacions en SNU al cessar l'activitat a les que estaven vinculades	PGL AE
D10	Crear un parc d'arquitectes municipals més potent amb una actuació i criteris més homogenis	ADM PRO
D11	Formar col·lectius professionals de suport a la ciutadania, com la figura dels "local consulters" holandesos, gent capacitada per explicar i orientar al ciutadà en els temes complexos que afecten a la planificació urbanística i la intervenció en el paisatge.	PRO CS

Llegenda

- PAI** Paisatge i territori
ADM Administració
CS Cultura, ciutadania i social
PP Projectes i plans
PGL Planejament, gestió i legislació
PT Patrimoni i elements de protecció

- AE** Activitats i edificacions
- PRO** Professional
- COA** Col·legi professional
- MED** Mediambient i sostenibilitat

5. INFORMACIÓ COMPLEMENTARIA

5.1. PROGRAMA DE LES JORNADES

El simposi es va dividir en tres jornades, que es van dur a terme el mes d'Octubre els dies 7 a Figueres, el 14 a Olot i el 21 a Girona.

A continuació es presenta el programa que es va desenvolupar al llarg de cadascuna d'aquestes jornades:

5.1.1. JORNADA I - BLOC "ACTIVITATS I ALLÒ CONSTRUÏT" – 7 OCTUBRE - FIGUERES

MATI

Hora	Persona	Biografia	Contingut
9:15	Il·lma. Sra. Marta Felip Sr. Esteve Antoni Vilanova	Alcaldessa de Figueres. Delegat de l'Alt Empordà del COAC	Presentació de la Jornada.
9:30	Sra. Anna Barceló	Arquitecta membre de la Comissió Tècnica del Simposi i relatora de la Jornada.	Introducció al Bloc Activitats i Allò Construït i a les ponències de matí
9:45	Sr. Joaquim Español	Dr. arquitecte, poeta i autor de diversos llibres sobre arquitectura i art. Professor titular de la ETSAB i de l'Accademia di Architettura de Mendrisio a Suïssa. Professor de màsters de paisatge i urbanisme.	"Natura i Simulacre"
10:30	Sr. Francesc Muñoz	Doctor en geografia; professor del Departament de Geografia de la UAB; director del màster en Intervenció i Gestió del Paisatge, director de l'Observatori de la Urbanització.	"El sòl no urbanitzable en l'era de la urbanització regional dispersa: del camp urbanitzat als paisatges productius"
11:45	Sr. Manuel Ruisanchez □	Arquitecte; paisatgista; membre del Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori de la UPC; professor d'Urbanística a l'ETSAB, professor del Màster del Paisatge de la UPC. (Ruisanchez Arquitectes)	"Reflexions sobre el sòl no urbanitzable. El projecte del lloc"

12:30	Sr. Joaquim Español, Sr. Francesc Muñoz i Sr. Manuel Ruisanchez		Taula Rodona
	Modera: Anna Barceló		
TARDA			
16:00	Sr. Jaume Torrent	Arquitecte membre de la Comissió Tècnica del Simposi i relator de la Jornada.	Presentació de la Jornada de tarda i introducció a les ponències de tarda
16:15	Sr. Marti Franch	Arquitecte del paisatge per la Universitat de Greenwich; enginyer tècnic agrícola per l'ESAV, i professor de Projectes de Paisatge a l'ETSAB. (EMF arquitectura del paisatge) □	"El projecte de la vora" □
16:45	Sr. Bernat Llauredó	Llicenciat en arquitectura i urbanisme; diplomant en arquitectura tècnica, i màster en ordenació territorial i urbanisme. (Taller d'Arquitectura)	"Paisatge i urbanisme als micropobles a la Catalunya del s.XXI" □
17:15	Sr. José González Baschwitz	Arquitecte (Taller d'Arquitectura i Territori)	"Alternatives pel patrimoni construït en el sòl rústic: abandonament o perversió" □
18:00	Sr. Lluís Auquer	Arquitecte (Auquer-Prats)	"La tragèdia d'un riu. Contrastar la capacitat creadora de la naturalesa enfront de la capacitat transformadora i destructiva, sobre aquesta, de l'home" □
18:30	Sra. Montserrat Nogués	Arquitecta □	"Recuperant patrimoni, intervenció a la masia de "Can Calau"" □
18:45	Sr. Guillem Moliner,	Arquitecte per l'ETSAB i professor de projectes d'interiorisme i d'arquitectura efímera a l'Escola d'Art i Superior de Disseny d'Olot. Sr. Eduard Callís, doctor arquitecte per l'ESAV i professor de projectes a la UdG i a l'ETSAB. (Un parell d'arquitectes)	"Tot fugrant la terra"" □

5.1.2. JORNADA II - BLOC "PAISATGE" – 14 OCTUBRE - OLOT

MATI

Hora	Persona	Biografia	Contingut
9:15	<p>l'hm. Sr. Josep Maria Corominas</p> <hr/> <p>Sra. Neus Roca</p>	<p>Alcalde d'Olot</p> <hr/> <p>Delegada de la Garrotxa-Ripollès del COAC</p>	Presentació de la Jornada.
9:30	Sr. Xavier Canosa	Arquitecte membre de la Comissió Tècnica del Simposi i relator de la Jornada	Introducció al Bloc Paisatge i a les ponències de matí
9:45	Sr. Antoni Luna	Doctor per la Universitat d'Arizona (EUA); professor de geografia a la Universitat Pompeu Fabra, i coordinador del Grau en Global Studies	"Paisatges Implicats, geografies hiperconectades" □
10:30	Sr. Pere Sala	Llicenciat en Ciències Ambientals i Coordinador de l'Observatori del Paisatge	"Paisatge i sòl no urbanitzable " □
11:45	Sr. Juli Esteban □	Arquitecte i doctor honoris causa per la Universitat Politècnica de Catalunya	"El paisatge des del planejament territorial" □
12:30	<p>Sr. Antoni Luna, Sr. Pere Sala i Sr. Juli Esteban</p> <p>Moderador: Xavier Canosa</p>		Taula Rodona
TARDA			
16:00	Sra. Anna Albó	Arquitecta membre de la Comissió Tècnica del Simposi i relatora de la Jornada.	Presentació de la Jornada de tarda i introducció a les ponències de tarda
16:15	Sr. Jordi Bellmunt	Arquitecte i paisatgista; director i professor al Màster d'Arquitectura del Paisatge (UPC) i professor del Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori (UPC) (B2B) □	"Nous camins del paisatgisme contemporani" □
16:45	Sr. Xavier Carceller	Doctor arquitecte per la UPC; professor/investigador a la UPC; professor adscrit a l'ETSAB i al	"Els plans especials dels espais naturals protegits de Catalunya. balanç,

		Centre de Política de Sòl i Valoracions (CPSV)	problemàtiques i reptes" □
17:15	Sr. Jordi Calbetó & Sra. Marta Serra	CAVAA (Sr. Jordi Calbetó), despatx d'arquitectura i urbanisme CÍCLICA (Dra. Marta Serra) empresa social que ofereix serveis d'arquitectura, urbanisme i paisatge per assolir l'equilibri ambiental i social.	"Reptes d'intervenció en els espais hortícoles: comunitat, cicle de l'aigua i materialitat" □
18:00	Sr. Joan Falgueras	Arquitecte per l'ETSAB, responsable d'arquitectura i espai públic de l'Ajuntament de Figueres i membre de la Comissió de Patrimoni de la Generalitat. □□□□	"Creació de paisatge al darrer terç del segle XIX. Lliçons de l'època de l'optimisme tecnològic." □ □
18:30	Sr. Miquel Batlle	Arquitecte per l'ETSAB i paisatgista titulat en el màster d'Arquitectura del Paisatge de (ETSAB). (Michele-Miquel) □□□□	"Entre el SI i el NO" □

5.1.3. JORNADA III - BLOC "REFLEXIONS" – 21 OCTUBRE - GIRONA

MATI

Hora	Persona	Biografia	Contingut
9:15	Il.lma. Sra. Marta Madrenas Sr. Narcís Reverendo	Alcaldessa de Girona President de la Demarcació de Girona del COAC.	Presentació de la Jornada.
9:30	Sr. Esteve Corominas	Arquitecte membre de la Comissió Tècnica del Simposi i relator de la Jornada	Introducció al Bloc Reflexions i a les ponències de matí
9:45	Sr. Joaquim Nadal	Polític; catedràtic d'història contemporània a la UdG, i director de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.	"Una mirada al territori" □
10:30	Sra. Joana Barceló □	Llicenciada en geografia i història i presidenta del Consell Insular de	"El paisatge, el fil prim que lliga el relat del pla territorial

		Menorca entre 1999 i 2008.	de menorca "□
11:45	Sr. Enric Batlle □□□	Paisatge: ecologia, lleure i producció" □ Dr. arquitecte; director del MBLandArch (UPC), i professor d'Arquitectura del Paisatge i Urbanisme a l'ETSAV. (Batlle-Roig)	"¿Urbanitzable o no urbanitzable?"
12:30	Sr. Joaquim Nadal, Sra. Joana Barceló i Sr. Enric Batlle Modera: Esteve Corominas		Taula Rodona
TARDA			
16:00	Sr. Manel Falcó	Arquitecte membre de la Comissió Tècnica del Simposi i relator de la Jornada.	Presentació de la Jornada de tarda i introducció a les ponències de tarda
16:15	Sr. Agustí Serra	Arquitecte i director general d'Ordenació del Territori i Urbanisme del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya	"Marc d'actuacions en els espais oberts" □
	Sr. Sebastià Jornet	Arquitecte i professor associat d'Urbanisme i Ordenació del Territori a la UPC	
17:35	Sr. Josep Maria Mallarach	Doctor en Biologia, Màster en Ciències Ambientals i Llicenciat en Geologia	□ Taula rodona
	Sr. Jordi Sargatal	Zoòleg; naturalista i ex-director del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà i de la Fundació Territori i Paisatge □□	
	Sr. Agustí Serra		
	Modera: Sr. Manel Falcó		
	l'hm. Sr. Lluís Comerón	Degà del COAC	
19:00	l'ltre. Sr. Eudald Casadesús	Delegat territorial del Govern de la Generalitat de Catalunya a Girona □	Cloenda
	Hble. Sr Josep Rull	Conseller de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.	

5.2. DOCUMENTACIÓ DEL SIMPOSISSNU

En la pagina web www.simposisnu.com es pot trobar tota la informació de les jornades (ponències, comunicacions, programa, etc.) així com tots els documents que s'han anat generant a posteriori, com son aquestes conclusions i altres.

5.3. ORGANITZACIÓ I COL·LABORACIONS

5.3.1. ORGANITZACIÓ

Organitza

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya
Demarcació de Girona
Delegació de l'Alt Empordà
Delegació Garrotxa-Ripollès

Comissió Tècnica

Anna Albó
Anna Barceló
Xavier Canosa
Esteve Corominas
Manel Falcó
Jaume Torrent

Comissariat

Isabel Granell Simeón

Support organització

Mª Mercé Oriol Hilari

5.3.2. COL·LABORADORS

Ajuntament de Figueres

Ajuntament d'Olot

Ajuntament de Girona

Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i
Sostenibilitat

Observatori del Paisatge

Congrés d'Arquitectura
2016

FES Fundació d'estudis
superiors d'Olot

5.3.3. PATROCIONADORS

Citylift

La Vinyeta

